

منتخب

کامل الزیارات

ابن قولویه قمی (متوفی ۳۶۸ هجری قمری)

به کوشش:

محمد مهدی رضایی

منتخب کامل الزیارات

به کوشش: محمدمهدی رضایی:

ویراستار: سیدمجید حسن زاده:

صفحه آرا: محمدجواد شمس

ستاد مرکزی اربعین کشور:

کمیته فرهنگی و آموزشی:

ق. ۱۴۳۸ ه.

پیشگفتار

زیارت، روایتِ پیمان است، پیمانی که در روز اَلست، میان خداوند و فرزندان آدم علیهم السلام، بر محور محبت و دوستی و عشق بسته شد؛ زیارت، همان حکایت عاشقانی است که بر میثاق خود با معشوق ازلی، باقی ماندند و جام جم هستی را به جحیم شرک و کفر و ستم نیالودند.

زیارت، پیمان با پاکان است، پاکانی که در معرکه شهادت، عزت طلبی و هدایت، و جهاد با جهل و تباهی پا نهادند و پیمانه وجود را از باده وصال، گلگون ساختند؛ آنان که از سر جان برخاستند و به سرّ دوست بار یافتند.

زیارت، تجدید عهدی است با راویان انسان نورانی و نورانیت انسان که به ملکوت معنا رسیدند و سرانجام در حماسه بازسُرایی پیمان خود، جان

خویش را در جهادی عظیم، تقدیم و تسلیم کردند.

زیارت، حرکت، عزیمت، اظهار عشق، ارادت و ایمان توأم با حاجت و طلب زائر در پیشگاه امر الوهی و قدسی و متعالی است با هر آن که و هر آنچه واسطه و محمل فیض امر الوهی و قدسی و متعالی قرار گرفته.

زیارت، رابطه صمیمانه، معاشرت، مرادوت و نشئه حضور خاضعانه و خاشعانه زائر در بارگاه ضیافت امر الوهی و تجلیات آن است.

خلوت، سکوت ندبه و شوق معنوی زائر، دروازه ورود و حضور در پیشگاه «او» می باشد. نشان، رمز، اشارت، بشارت و آیتی زنده از «او» را در جان ما بیدار می کند و روح ما را در حریم «او» به اهتزاز درمی آورد.

زیارت، تجلی گاه مودت به اقربای رسول مهربانی و پیام آور محبت و انسانیت و هدایت و جلوه گاه دوستی و تولای آل الله ﷺ و تبرای از دشمنان پاکی ها و انسانیت و حضور عاشقانه در پیشگاه اولیای الهی است.

جهان زائران همواره سرشار از نشاط معنوی و روحانیت بوده است و برکات معنوی فراوانی را به همراه دارد. به همین جهت اولیای الهی، خود به

تعلیم محبان و عاشقان این کوی
 پرداختند و با تربیت انسان‌های بزرگ
 و به ودیعت گذاشتن تراش جاودان در
 ایجاد جریان و فرهنگ زیارت، به نیاز
 اساسی انسانی پاسخ دادند. آنان فرصت
 ظرفیت‌های بی‌بدیلی را برای استمرار
 جریان حق و راه انبیا و اولیای الهی
 - یعنی راه رستگاری و تعالی - خلق
 کردند و همواره و همیشه با طراوت
 و نورانیت بی‌نظیر، شادمانی معنوی و
 حرکت الی‌الله و مرکزیت توحید را در
 کانون حیات بشری روشن و پرنور
 نگه داشتند.

یکی از غنی‌ترین و معتبرترین
 گنجینه‌های جاودانه در جهان اسلام،
 مجموعه ارزشمند، فاخر و گران‌سنگ
 «کامل‌الزیارات» اثر عالم متأله، ابن
 قولویه قمی می‌باشد که بخش اعظم
 آن در فضایل و آداب زیارت حضرت
 سیدالشهدا علیه السلام است.

کمیته فرهنگی و آموزشی اربعین به
 منظور بسط و ترویج فرهنگ زیارت
 و با توجه به حضور صدها هزار
 زائر از محبان اهل بیت علیهم السلام از جمهوری
 اسلامی ایران در مراسم باشکوه اربعین
 حسینی علیه السلام در صدد برآمد با انتخاب
 بخش‌هایی از این کتاب ارزشمند و

ترجمه روان، اثر حاضر را تدوین و در اختیار زائران ارجمند قرار دهد. این مهم با الطاف و مدد الهی و با اهتمام و تلاش ارزنده جناب حجت‌الاسلام والمسلمین محمدمهدی رضایی و با هدایت، راهنمایی و نظارت جناب استاد حجت‌الاسلام والمسلمین محمداقبر پورامینی به ثمر نشست و این کتاب تهیه و تدوین گشت.

لازم است از زحمات و تلاش‌های جناب دکتر حمید مروجی در پیگیری و اجرای طرح و مؤلف محترم، جناب حجت‌الاسلام والمسلمین رضایی و از راهنمایی‌ها و معاضدت‌های جناب حجت‌الاسلام والمسلمین پورامینی و همه کسانی که در آماده‌سازی، تهیه و تدوین این اثر تلاش کردند، تقدیر و تشکر نماییم.

کمیته فرهنگی و آموزشی

اربعین حسینی

۱۴۳۸ / ۱۳۹۵

فهرست مطالب

این مجموعه ۱۳

بخش اول: مزده شهادت ۱۷

محبوب پیامبر ۱۹

صبر می‌کنیم ۲۰

شما کشته می‌شوید ۲۰

خوشا این خاک! ۲۲

بال شکسته فطرس ۲۳

دردانه هستی ۲۴

بوسه بر جای شمشیرها ۲۵

اسوه ابدی ۲۶

چه کسی، چه پرسید؟ ۲۷

بخش دوم: فصل سوگواری ۲۹

مصیبت عظمی ۳۱

مزد حق شناسی ۳۵

فرشتگان عزادار ۳۶

اشک آسمان ۳۶

نوحه خوانی جن ۳۶

کبوتران نفرین می‌کنند ۳۸

گریه امان ۳۹

مگر برای حسین علیه السلام ۴۰

به قدر بال مگس ۴۰

جرعه‌های عطشناک ۴۲

یعقوب کربلا ۴۲

اندوه شادی بخش ۴۳

بخش سوم: در کوی جانان ۴۵

- پیامبران، اذن زیارت می‌طلبند ۴۷
- زائران شب و روز ۴۹
- دعای امام صادق علیه السلام در حق کربلایی‌ها ۵۰
- فاطمه علیها السلام هم می‌آید ۵۳
- فرشتگان دعاگو ۵۳
- حقّ بزرگ خداوند ۵۳
- پاداش بی کران ۵۴
- در سایه سار عرش ۵۹
- حسرت به دل! ۶۰
- عقوبت زیارت نرفتن ۶۱
- این سفر، تفریحی نیست ۶۲
- نروید، بهتر است ۶۳
- بایسته‌های زیارت ۶۳
- پاهای پرآبله ۶۵
- وعددهای الهی ۶۶
- دو قدم تا بهشت ۶۶
- ای کاش زائر بودم ۶۷
- قَبّه‌های نور ۶۸
- روزهای ماندگار ۶۹
- همسفرهٔ اهل بیت علیهم السلام ۶۹
- چهل سال زودتر ۷۰
- برای شهرت، نه! ۷۰
- خداوند به شما می‌نازد ۷۱
- تولد دوباره ۷۳
- محبوب‌ترین ۷۴
- عرش دیدار ۷۴
- ساکن «علیین» ۷۵
- فراوان زیارت کن! ۷۵
- بر یکدیگر سبقت بگیرید ۷۶
- عبور از پل گناه ۷۶
- بهتر از بیست حج ۷۷
- دریای رحمت ۷۸
- معرفت داشته باشیم ۷۸
- در مرکز توجه خدا ۷۸

- ۷۹ ..... شفاعت زائر
- ۸۰ ..... پس عبرت بگیرید
- ۸۱ ..... عنایت خاص
- ۸۱ ..... ادب عاشورا
- ۸۴ ..... ندای نیمه شعبان
- ۸۴ ..... آرزوی رستگاران
- ۸۵ ..... شست و شویی کن و آنگه ...
- ۸۶ ..... مهمان، نه صاحب خانه
- ۸۶ ..... نقص ایمان
- ۸۶ ..... مبدا دوری کنید!
- ۸۷ ..... محروم مباش!
- ۸۷ ..... از راه دور
- ۸۸ ..... سلام بر حسین علیه السلام!
- ۹۱ ..... بخش چهارم: خاک قدسی**
- ۹۳ ..... سر به مهر
- ۹۳ ..... این جا دعا مستجاب می شود
- ۹۵ ..... کامش را با تربت بردار
- ۹۵ ..... درمان هر درد

این مجموعه

دفتر پیش رو، گزیدهٔ روایاتی است که در فضیلت و آداب زیارت امام حسین علیه السلام نقل شده‌اند. این روایات از کتاب شریف «کامل الزیارات»، تألیف ابوالقاسم جعفر بن محمد بن قولویه قمی، معروف به «ابن قولویه» گزینش شده و در چهار بخش «مژدهٔ شهادت»، «فصل سوگواری»، «در کوی جانان» و «خاک قدسی» سامان گرفته است.^۱ شایسته است در این جا، اندکی با کتاب کامل الزیارات و پیش از آن، با مؤلف بزرگ و دانشمند آن آشنا شویم. جعفر بن محمد بن قولویه، در شهر مقدس قم و در خاندانی یکسره اهل علم و تقوا چشم به جهان گشود و یکی از چهره‌های

۱. کامل الزیارات، ابوالقاسم جعفر بن محمد بن قولویه قمی، تحقیق: شیخ جواد قیومی، مؤسسه نشر اسلامی، چاپ ششم، ۱۳۹۳.

شاخص و رُوات مورد اعتماد و موثق شیعه در قرن چهارم هجری است. وی نخست نزد پدر و برادر بزرگوارش که از عالمان عصر خود بودند، شاگردی کرد و آن گاه در محضر درس استادان بنام و مبرزی چون شیخ محمد بن یعقوب کلینی، صاحب کتاب گران ارج «الکافی»، به تکمیل اندوخته‌های علمی خود پرداخت. بهره‌گیری طولانی مدت از خرمن معارف عالمان و محققان اصیل، وی را به چنان مرتبه علمی نائل کرد که خود توانست به تألیف کتاب‌های حدیثی مشغول شود و کرسی تعلیم و تدریس برپا کند و شاگردانی فرهیخته، مانند شیخ مفید را در مکتب علمی خود بپرورد.

کتاب «کامل الزیارات» که در موضوع زیارات پیامبر و خاندان مطهرش علیهم‌السلام تألیف شده، تنها کتابی است که از میان تألیفات متعدد ابن قولویه، بر جای مانده و به دست ما رسیده است. این کتاب در طول صدها سال، منبعی استوار و معتبر برای نقل روایات و توثیق راویان بوده و مجموعه‌های بزرگ حدیثی شیعه هیچ گاه از استناد به آن و نقل روایاتش، بی‌نیاز نبوده‌اند. کامل الزیارات در صد و هشت بخش تنظیم شده است که بیش

از نیمی از آن، یعنی هشتاد و سه بخش، به روایات مربوط به فضیلت و آداب زیارت سیدالشهداء علیه السلام اختصاص دارد.

عالم جلیل القدر، ابن قولویه قمی، پس از سال‌ها تلاش علمی و عملی برای حفظ و گسترش روایات اهل بیت عصمت علیهم السلام در جهت احیای مذهب حق، در سال ۳۶۸ ق. به دیدار معبود شتافت و بدن مطهرش در کاظمین، در ضلع شرقی رواق کاظمیه، به خاک سپرده شد.

مقدمه را با تذکر این نکته به پایان می‌بریم که ائمه علیهم السلام از ما زیارت باری به هر جهت و به هر شکل نخواستند، بلکه برای آن شرایط و آدابی را تعریف کرده‌اند که اگر انسان بخواهد زیارتی مفید و تأثیرگذار در زندگی و رفتار خود داشته باشد، باید به آنها عمل کند. شناخت شخصیت زیارت شونده و آشنایی با خط فکری و عملی او، از مهم‌ترین این شرایط است. زائر امام حسین علیه السلام باید به درستی متوجه باشد که چه کسی را زیارت می‌کند و بداند که اعلام حمایت از امام حسین علیه السلام بیزاری از چه کسانی را در پی دارد و به سوی حسین علیه السلام رفتن، پشت کردن به خط و مرام چه کسانی است و در کنار فرزند شهید فاطمه علیه السلام قرار گرفتن،

چه تکلیفی را بر دوش انسان می‌گذارد و گرنه، زیارت بدون این شناخت‌ها و یادآوری‌ها، چون آگاهانه و عارفانه نیست، ارزش چندانی ندارد و نمی‌توان انتظار داشت که آثار و ثواب‌های وعده داده شده را به دنبال آورد.

از خدای تعالی می‌طلبیم که جان و دل ما را بیش از پیش، از محبت و معرفت حسین بن علی علیه السلام سرشار نماید و توفیقمان دهد که آن حضرت را آن گونه که شایسته است، زیارت کنیم و از زیارت حضرت سیدالشهداء علیه السلام، بهره کامل را ببریم.

ملتَمِسِ دَعَا

محمد مهدی رضایی

بخش اول

مردہ شہادت

محبوب پیامبر ﷺ

۱. سعید بن ابی راشد گفت:

روزی یعلی عامری برای رفتن به مهمانی از نزد رسول خدا ﷺ بیرون آمد؛ پس چشمش به حسین علیه السلام افتاد که با بچه‌ها بازی می‌کرد. در این هنگام پیامبر صلی الله علیه و آله جلوتر از دیگران رو به روی حسین علیه السلام قرار گرفت و دستانش را [برای در آغوش گرفتن او] از هم گشود؛ اما کودک این طرف و آن طرف می‌دوید و از دسترس رسول خدا صلی الله علیه و آله دور می‌شد. آن حضرت شروع به خنداندن حسین علیه السلام کرد و سرانجام، توانست او را بگیرد. پس یک دست خود را زیر چانه و دست دیگر را پشت گردن حسین علیه السلام نهاد و دهان بر دهانش گذاشت و او را بوسید و فرمود:

حسین از من است و من از حسینم. هر کس حسین را دوست بدارد، خداوند دوستش می‌دارد.

حسین، فرزندزاده خاص و عزیز من است.^۱

صبر می‌کنیم

۲. سعید بن یسار یا دیگری گفت:

از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

روزی که جبرئیل خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله فرود آمد و او را از کشته شدن امام حسین علیه السلام آگاه کرد، آن حضرت ساعتی از روز را با امیرمؤمنان علیه السلام خلوت کرد و هر دو بی اختیار بر آن واقعه گریستند. هنوز ایشان از هم جدا نشده بودند که جبرئیل علیه السلام فرود آمد و عرض کرد:

پروردگارتان سلام می‌رساند و می‌فرماید که لازم است صبور و شکیبا باشید.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: صبر می‌کنیم.^۲

شما کشته می‌شوید

۳. امیرمؤمنان علیه السلام فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله به دیدار ما آمده بود. ام ایمن هم برای ما شیر، کره و خرما فرستاده بود. ما مقداری از آن را پیش روی پیامبر صلی الله علیه و آله گذاشتیم. آن حضرت لقمه‌ای خورد و آن

۱. بخش ۱۴، حدیث ۱۲.

۲. بخش ۱۶، حدیث ۱.

گاه در گوشهٔ اتاق چند رکعت نماز به جای آورد. در آخرین سجدهٔ نماز، ناگاه صدای پیامبر به گریه بلند شد. شکوه و ابهت شخصیت آن حضرت، مانع می‌شد که چیزی در این باره از او پرسیم. بعد از نماز، حسین علیه السلام برخاست و در دامان پیامبر صلی الله علیه و آله نشست و گفت:

پدرجان! وقتی به خانهٔ ما آمدی، همهٔ ما بیش از هروقت دیگر شاد و خرسند گشتیم؛ اما گریهٔ هم اکنون شما، دلمان را غصه دار کرد. برای چه گریه کردید؟

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: فرزندم! لحظه‌ای پیش جبرئیل نزد من آمد و خبر آورد که شما کشته می‌شوید و قبرهای شما در زمین پراکنده و جدا از یکدیگر خواهد بود.

حسین علیه السلام گفت: پدرجان! آن که قبرهای

پراکندهٔ ما را زیارت کند، چه پاداشی دارد؟

فرمود: فرزندم! آنان گروهی از امت

من هستند که به زیارت شما می‌آیند و

بدین وسیله، فضل و برکت می‌طلبند و

سزاوار است که من در روز قیامت آنها را

از هراس‌های بزرگ آن روز و نیز از بند

گناهانشان برهانم و خداوند آنان را در

بهشت، منزل و پناه دهد.^۱

خوشا این خای!

۴. ابوبصیر گفت:

شنیدم که امام صادق علیه السلام فرمود:
روزی حسین بن علی علیه السلام پیش رسول
خدا صلی الله علیه و آله نشسته بود که جبرئیل علیه السلام فرود آمد
و گفت:

ای محمد! آیا این فرزند را دوست می داری؟
فرمود: آری.

گفت: اما امت تو او را می کشند.
رسول خدا صلی الله علیه و آله به شدت اندوهگین و محزون
شد. جبرئیل علیه السلام عرض کرد: ای رسول خدا!
می خواهی خاک قتلگاه حسین علیه السلام را به تو
نشان دهم؟
فرمود: آری.

آن گاه امام صادق علیه السلام، دو انگشت خود را به
هم چسباند و فرمودند: ناگاه فاصله میان
جایی که رسول خدا صلی الله علیه و آله نشسته بود و کربلا،
برداشته شد و آن دو مکان به این شکل
کنار هم قرار گرفتند. جبرئیل با پیر خود
مقداری از آن خاک را برداشت و به رسول
خدا صلی الله علیه و آله سپرد و در کمتر از چشم به هم
زدنی، بازگشت. پیامبر صلی الله علیه و آله [خطاب به خاک
کربلا] فرمود:

خوشا به حال تو ای خاک و خوشا به حال
کسانی که در [دامان] تو کشته می شوند!

بال شکسته فطرس

۵. ابراهیم بن شعیب میثمی گفت:

از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

چون حسین بن علی علیه السلام زاده شد، خداوند، جبرئیل علیه السلام را فرمان داد که با هزار فرشته دیگر، به زمین هبوط کند و از طرف خداوند و خود، این تولد را به رسول خدا صلی الله علیه و آله تبریک و شادباش گوید. جایی که جبرئیل علیه السلام فرود آمد، جزیره‌ای در وسط یک دریا بود و در آن جا فرشته‌ای به نام «فطرس»، زندگی می‌کرد. فطرس از حاملان عرش خدا بود که در یک مورد، کوتاهی و سستی کرد و در نتیجه، بال و پرش شکست و در آن جزیره افتاد و ششصد سال آن جا به عبادت خدا مشغول بود. تا وقتی امام حسین علیه السلام متولد شد، فطرس به جبرئیل گفت:

کجا می‌روی؟

گفت: خداوند متعال نعمتی به محمد صلی الله علیه و آله ارزانی داشت و مرا فرستاد تا برای برخورداری وی از آن نعمت، به او تهنیت بگویم.

فطرس گفت: ای جبرئیل! مرا نیز با خود ببر؛ شاید محمد صلی الله علیه و آله در حق من دعا کند.

جبرئیل علیه السلام پذیرفت و فطرس را به همراه خود برد و وقتی به خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله رسیدند، از طرف خداوند و خود به او تبریک گفت و ماجرای فطرس را برای آن حضرت بازگو نمود. پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

ای جبرئیل! او را داخل بیاور.
جبرئیل علیه السلام فطرس را نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آورد و او
سرگذشت خود را برای آن حضرت شرح
داد. پیامبر صلی الله علیه و آله در حق او دعا کرد و به او
فرمود:

خود را به این فرزند بمال و به جایگاه
خویش بازگرد!
فطرس، خود را به وجود مقدس امام
حسین علیه السلام متبرک کرد و بالا رفت و در
همان حال عرض کرد:

ای رسول خدا! امت تو، این فرزند را
خواهند کشت. و به جبران لطفی که وی
در حق من کرده، هرکس او را زیارت کند،
من زیارتش را به امام حسین علیه السلام می‌رسانم
و هرکس به او سلام فرستد، سلامش را
ابلاغ می‌کنم و هرکس بر او درود نثار کند،
آن را گزارش می‌کنم.
فطرس این را گفت و در آسمان، اوج
گرفت.^۱

دردانه هستی

۶. امام صادق علیه السلام فرمود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله در خانه فاطمه علیها السلام بود و
حسین علیه السلام در دامان آن حضرت نشسته بود.
ناگاه پیامبر صلی الله علیه و آله شروع به گریستن کرد و به
سجده افتاد و آن گاه فرمود:

۱. بخش ۲۰، حدیث ۱.

ای فاطمه! ای دخت محمد! هم اکنون در خانه تو، [فرستاده] خداوند بلندمرتبه برتر [یعنی جبرئیل] در بهترین و نیکوترین صورت، خود را به من نشان داد و گفت: ای محمد! آیا حسین را دوست می‌داری؟ گفتم: آری، او مایه دل خوشی و گل خوشبو و میوه دل و عزیز و دردانه من است. جبرئیل دست خود را بر سر حسین علیه السلام نهاد و [از طرف خداوند] گفت: ای محمد! پر خیر و برکت است نوزادی که برکات و درودها و رحمت‌ها و بهشت‌های من، نثار اوست و نفرین و خشم و عذاب و خواری و بلاهای من نصیب کسانی است که او را می‌کشند و با او، دشمنی و جنگ می‌کنند. بی شک او در میان اولین و آخرین انسان‌ها - در دنیا و آخرت - سالار و سرور شهیدان است...^۱

بخش اول: مرزده شهادت

۲۵

بوسه بر جای شمشیرها

۷. امام باقر علیه السلام فرمود:

هرگاه حسین علیه السلام بر رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد می‌شد، آن حضرت او را به طرف خود می‌کشید و به امیرمؤمنان علیه السلام می‌فرمود: کودک را نگه دار! آن گاه خم می‌شد و حسین علیه السلام را می‌بوسید و می‌گریست.

۱. بخش ۲۱، حدیث ۱.

حسین علیه السلام می گفت: پدرجان! چرا گریه می کنی؟
 - فرزندم! جای [زخم] شمشیرها را می بوسم و می گیرم.
 - پدرجان! آیا من کشته می شوم؟
 - به خدا سوگند! آری، هم پدر و برادرت و هم تو.
 - پدرجان! قتلگاه ما پراکنده خواهد بود؟
 - آری فرزندم!
 - چه کسانی از امت تو ما را زیارت می کنند؟
 - جز راستان و راستگویان حقیقی امت، کسی مرا و پدر و برادر تو و تو را زیارت نمی کند.^۱

اسوه ابدی

۸. امام صادق علیه السلام فرمود:

امام علی علیه السلام به امام حسین علیه السلام فرمود: ای اباعبدالله! تو از روز نخست، اسوه و الگو بوده ای.

امام حسین علیه السلام عرض کرد: فدایتان شوم!

حقیقت حال من چگونه است؟

فرمود: آن چه دیگران نمی دانند، تو می دانی و انسان آگاه، روزی از علم و دانش خود بهره مند می گردد. فرزندم! بشنو و نیک بنگر؛ پیش از آن که آن روز پیش آید. به خدایی که جانم در دست اوست! بنی امیه خونت را بر زمین می ریزند؛ اما نمی توانند

تو را از آیین و عقیده ات برگردانند و خدا را از یادت ببرند.

امام حسین علیه السلام گفت: به خدایی که جانم در دست اوست! همین برای من کافی است که به آن چه خداوند نازل کرده، اقرار نمایم و سخن پیامبر خدا را تصدیق کنم و گفته پدر خویش را دروغ نپندارم.^۱

چه کسی، چه پرسید؟

۹. عبدالسمین روایتی را با واسطه از امیرمؤمنان علیه السلام چنین نقل کرده است:

روزی امیرمؤمنان علیه السلام برای مردم سخنرانی کرد و در بین سخنانش فرمود:

پیش از آن که مرا از دست بدهید، هرچه خواهید پرسید. به خدا سوگند! هرچه درباره امور گذشته و آینده از من سؤال کنید، شما را از آن آگاه خواهم کرد.

در این هنگام، سعد بن ابی وقاص برخاست و گفت:

ای امیرمؤمنان! به من بگوئید که در سر و ریشم چند تار مو وجود دارد؟

امام علیه السلام به او فرمود: به خدا سوگند! تو از چیزی سؤال کردی که پیش از این، دوستم رسول خدا صلی الله علیه و آله خبرش را به من داده بود.

[ولی این را بدان که] در سر و ریش تو، در بن هر تار مویی، یک شیطان نشسته

است و تو در خانه ات برّه‌ای می‌پروری که
فرزندم حسین را می‌کشد.^۱
[در آن روز، عمر بن سعد کودکی بود که
پیش روی پدرش، نرم نرم این طرف و آن
طرف می‌رفت.]^۲

-
۱. منظور از این «برّه»، عمر سعد، فرزند سعد بن ابی وقاص است که به خاطر وعده حکومت ری، سر از پیکر امام حسین (علیه السلام) جدا کردند و بر بدن مقدسش اسب تاختند.
  ۲. بخش ۲۳، حدیث ۱۶.

مصیبت عظمی

۱۰. زرارۀ بن اعین گفت:

امام صادق علیه السلام فرمود:

ای زرارۀ! آسمان، چهل صبح بر حسین علیه السلام
خون گریست و زمین، چهل صبح تیره و
تاریک گردید و گریست و خورشید، چهل
صبح گرفت و سرخ گون شد و گریست.
کوه‌ها تکه تکه و پراکنده شدند و دریاها
به خروش آمدند و فرشتگان تا چهل روز
بر حسین علیه السلام گریه کردند و تا سر عبیدالله
بن زیاد را برای ما نیاوردند، هیچ کدام
از زنان ما خضاب نکردند و روغن به
بدن نمالیدند و سرمه نکشیدند و موها را
شانه نزدند. پس از واقعه حسین علیه السلام، ما
پیوسته پریشان و غمگین بودیم. و جدّم
امام سجاد علیه السلام چون حسین علیه السلام را یاد می‌کرد،
چندان می‌گریست که محاسنش پر از
اشک می‌شد و هرکس او را در آن حالت

می‌دید، بر او دل می‌سوزاند و از گریه‌اش به گریه می‌افتاد.

فرشتگانی که کنار قبر حسین علیه السلام حاضرند، بر او می‌گریند و آن گاه هر فرشته که در آسمان و زمین است، از گریه ایشان، گریه آغاز می‌کند.

آن گاه که روح حسین علیه السلام از کالبدش بیرون رفت، جهنم چنان فریادی برآورد که نزدیک بود زمین بر اثر آن دو پاره شود و روح پلید عبیدالله بن زیاد و یزید بن معاویه چون از بدنشان خارج گردید، جهنم جیغ و ناله‌ای سرداد که اگر خداوند آن را به وسیله فرشتگان نگهبان دوزخ مهار نمی‌کرد، تمام موجودات روی زمین، از جوشش آن می‌سوختند و نابود می‌شدند. اگر به آتش دوزخ اجازه داده می‌شد، همه پدیده‌ها را فرو می‌بلعید؛ اما او مأمور و مطیع [اراده خداوند] است. با این همه، بارها بیش از حد زبانه کشید و نگاهبانان خود را آزد؛ تا این که جبرئیل حاضر شد و بال و پر خود را بر آتش زد و دوزخ، آرام گرفت. دوزخ همچنان بر حسین علیه السلام می‌گرید و ندبه می‌کند و بر کشندگان او زبانه می‌کشد و عذابشان می‌دهد و اگر حجت‌های خداوند در زمین نبودند، دوزخ، زمین را ویران می‌کرد و با اهلش، واژگون

می‌ساخت؛ اما [مقدّر آن است که] جز به هنگام رسیدن قیامت، زلزله‌ها و لرزش‌های زمین، افزون نشوند.

هیچ چشم و هیچ اشکی نزد خداوند، محبوب تر از چشم و اشکی نیست که بر حسین علیه السلام بگرید و به خاطر او جاری گردد. هیچ کس بر حسین علیه السلام نگرید، مگر این که گریه‌اش به فاطمه علیها السلام می‌رسد و او را بر مصیبت حسین علیه السلام یاری می‌کند. این گریه به رسول خدا صلی الله علیه و آله نیز می‌رسد و باعث می‌شود که شخص، حق ما را به جای آورد. همگان در روز قیامت، با چشمانی اشکبار محشور می‌شوند؛ مگر آنان که بر جدم حسین علیه السلام گریسته‌اند. ایشان در حالی به عرصه قیامت وارد می‌شوند که دلشان خرم است و مژده‌ها پیش رو دارند و شادی و سرور بر چهره شان نمایان است. دیگران دلواپس و بیمناکند؛ اما آنان در امان و امنیت. مردم به حساب و کتاب مشغولند و آنان در فرودست عرش و در سایه سار عرش، هم صحبت حسین علیه السلام؛ و از بدی‌های روز حساب، هیچ واهمه‌ای ندارند و به آنان گفته می‌شود: «وارد بهشت شوید!» ولی آنها خودداری می‌کنند و همنشینی و همسخنی با امام حسین علیه السلام را برمی‌گزینند. در این هنگام، حوران بهشتی به آنان پیغام می‌دهند که ما همراه

با خدمت گزاران همیشه جوان، مشتاق حضور شماییم؛ اما آنها به خاطر شادی و کرامتی که در محضر امام علیه السلام نصیبشان شده، سر بلند نمی‌کنند و به حوران نمی‌نگرند. دشمنان ایشان، عده‌ای به سوی آتش کشانده می‌شوند و عده‌ای [با حسرت] می‌گویند: «ما هیچ شفاعتگر و هیچ رفیق دل سوزی نداریم!». پس جایگاه گریه کنندگان بر حسین علیه السلام را مشاهده می‌کنند؛ اما توان نزدیک شدن به آن مرتبه و رسیدن به آنان را ندارند.

فرشتگان از طرف همسران و خدمت گزاران ایشان، برای آنان خبر می‌آورند که خداوند چه کرامت و عظمتی به آنان عطا کرده است. همنشینان امام حسین علیه السلام در پاسخ می‌گویند: ان شاءالله، به شما خواهیم پیوست. فرشتگان با این پیغام، نزد آن همسران و خدمتگزاران بر می‌گردند؛ پس اشتیاق آنان به دیدار ایشان، افزون می‌شود و چون بهشتیان بر همسران خود وارد می‌شوند و به آنان خبر می‌دهند که در محضر حسین بن علی علیه السلام از چه عظمت و تقریبی برخوردار بوده‌اند، می‌گویند: حمد و ستایش، خداوند را که بزرگ‌ترین بیم و هراس و وحشت‌های قیامت را از

ما برداشت و از آن چه که می‌ترسیدیم، نجاتمان بخشید.

پس برای ایشان مرکب‌ها و اسب‌های زین شده می‌آورند و بر آنها سوار می‌شوند و در حالی که حمد و ثنای خداوند می‌گویند و بر محمد و خاندانش درود می‌فرستند، به جایگاه خود [در بهشت] وارد می‌شوند.^۱

مزد حق شناسی

۱۱. محمد بن مروان گفت:

از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

حسین علیه السلام را زیارت کنید؛ اگرچه سالی یک مرتبه. هرکس حق او را بشناسد و منکر امامت او نباشد، و به زیارت او رود، پاداشی جز بهشت نخواهد داشت. چنین کسی را روزی‌ای گسترده دهند و خداوند به زودی در کارش گشایش، پدید آورد. خداوند، چهار هزار فرشته بر قبر حسین بن علی علیه السلام گمارده که همگی بر او می‌گریند و زائرش را تا رسیدن به خانواده اش، همراهی می‌کنند و چون بیمار شود، از او عیادت کنند و چون بمیرد، در تشییع جنازه‌اش حاضر شوند و برایش آمرزش و رحمت طلب کنند.^۲

۱. بخش ۲۶، حدیث ۸.

۲. بخش ۲۷، حدیث ۱۵.

فرشتگان عزادار

۱۲. امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند، هفتاد هزار فرشته پیریشان روی و اندوهگین بر قبر حسین علیه السلام گمارده که تا روز قیامت بر او می‌گریند و کنار قبر آن حضرت، نماز می‌گزارند. یک نماز این فرشتگان، برابر است با هزار نماز آدمیان. پاداش نماز ایشان و ثواب هم جواری شان با قبر امام حسین علیه السلام برای کسی است که قبر حسین علیه السلام را زیارت کند.^۱

اشک آسمان

۱۳. حسن بن زیاد گفت:

امام صادق علیه السلام فرمود:

قاتل یحیی فرزند زکریا، زنازاده بود و کشنده حسین علیه السلام نیز زنازاده بود و آسمان جز بر این دو شهید، بر کس دیگری اشک نبارید. گفتم: چگونه اشک می‌بارید؟

فرمود: خورشید، در سرخی آسمان، طلوع می‌کرد و در سرخی آسمان، غروب می‌کرد.^۲

نوحه خوانی جن

۱۴. میثمی گفت:

پنج تن از اهالی کوفه برای یاری حسین بن علی علیه السلام حرکت کردند. وقتی آنان به شهری به نام «شاهی» رسیدند، دو نفر،

۱. بخش ۲۷، حدیث ۱۷.

۲. بخش ۲۸، حدیث ۱۸.

یکی پیر و دیگری جوان، پیش آمدند و بر آنها سلام کردند. پیرمرد گفت:

من، مردی از طایفه جن هستم و این جوان، برادرزاده من است. می‌خواهیم این مرد مظلوم [یعنی حسین بن علی علیه السلام] را یاری کنیم.

پیرمرد جنی در ادامه سخنش گفت: من پیشنهادی دارم.

از آن پنج نفر، جوانی گفت: پیشنهاد تو چیست؟

گفت: این است که پرواز کنم و بروم و خبر آن گروه را برای شما بیاورم؛ تا با بصیرت و آگاهی، قدم در راه بگذارید. گفتند: خوب پیشنهادی است.

پیرمرد جنی آن روز و شب را ناپدید شد و فردای آن روز، آن پنج تن، بی آن که کسی را ببینند، صدایی شنیدند که می‌گفت:

به خدا نزد شما بازنگشتم؛ تا این که در سرزمین طف، صورتی خاک آلود و سری از تن جدا دیدم و پیرامونش جوانمردانی که از حلقومشان خون جاری بود؛ همچون چراغ‌هایی که تاریکی را از نور آکنده‌اند. من پیوسته ناقه‌ام را بشتاب راندم؛ تا به ایشان برسم؛ پیش از آن که با حوران باکره ملاقات کنند.

حسین، چراغی بود که مردمان از او روشنی می‌گرفتند و خدا می‌داند که من دروغ و ناحق نمی‌گویم.

حسین در غرفه‌های بهشت با رسول خدا
همسایه است و با زهرای بتول و جعفر
طیار، مسرور و شادمان.

یکی از آن پنج نفر در جواب گوینده چنین گفت:
راهی شو که قبری که تو تا قیامت در آن
جای داری، تا همیشه باران را بهانهٔ باریدن
می دهد.

تو در راهی قدم گذاشتی که خود سزاوار
آن بودی و از جامی نوشیدی که فریب
و نیرنگ بود و نیز جوانمردانی که جان
خود را برای خدا خالص کردند و از مال و
دوستان و خانه‌هایشان، دل کنندند.^۱

کبوتران نفرین می‌کنند

۱۵. داوود بن فرقد گفت:

در خانهٔ امام صادق علیه السلام نشسته بودم؛ ناگاه
نگاهم به کبوتر «راعبی»^۲ افتاد که مدام بغ
بغو می‌کرد. امام صادق علیه السلام نگاهی به من
کرد و فرمود:

ای داوود! می‌دانی چه می‌گویند؟

گفتم: به خدا! نه؛ فدایتان شوم!

۱. بخش ۲۹، حدیث ۲.

۲. گفته شده که چون این نوع کبوتر معمولاً در
سرزمینی به نام «راعب» زندگی می‌کرده، به
آن «راعبی» می‌گفتند. و نیز گفته شده که کبوتر
راعبی، از جفت‌گیری فاخته و کبوتر معمولی به
وجود می‌آید.

فرمود: کشندگان حسین بن علی علیه السلام را نفرین می‌کند. این کبوتر را در خانه‌هاتان نگه داری کنید.^۱

گریه امان

۱۶. امام باقر علیه السلام فرمود:

علی بن حسین علیه السلام می‌فرمود:

هر انسان مؤمنی، هر گاه چندان بر شهادت حسین بن علی علیه السلام بگرید که اشک بر گونه‌هایش جاری شود، خداوند به واسطه آن اشک، او را در غرفه‌هایی از بهشت جای می‌دهد و او سالیانی طولانی در آنها زندگی می‌کند و هرگاه مؤمنی بر مصیبت‌هایی که در دنیا از دشمنان ما به ما رسیده، بگرید و اشک بر گونه‌هایش جاری شود، خداوند به واسطه آن اشک، او را در بهشت، در جایگاه صدق و راستی، سکونت دهد و هر مؤمنی اگر به خاطر ما آزاری ببیند و از درد و رنج این آزار، به ستوه آید و بگرید و اشک بر صورتش جاری شود، خداوند هر آزار و اذیتی را از او بر می‌دارد و در روز قیامت، او را از خشم خود و از آتش دوزخ، در امان می‌دارد.^۲

۱. بخش ۳۰، حدیث ۲.

۲. بخش ۳۲، حدیث ۱.

مگر برای حسین علیه السلام

۱۷. حسین بن علی بن ابی حمزه به نقل از پدرش گفت:

شنیدم که امام صادق علیه السلام فرمود:

گریه و بی تابی در هر امری، ناپسند است؛ مگر گریه و بی تابی بر حسین بن علی علیه السلام که شخص به خاطر این گریه، اجر و پاداش یابد.^۱

به قدر بال مگس

۱۸. ابوهارون مکفوف گفت:

امام صادق علیه السلام فرمود: ای ابا هارون! برایم درباره حسین علیه السلام شعری بخوان! من بیتی شعر خواندم و آن حضرت گریست. بار دیگر فرمود:

همچنان که در بین خود شعر می خوانید، [یعنی با سوز و گداز] بخوان و من این بیت را خواندم:

أمر علی جدث الحسین فقل لأعظمه الزکیة
بر مزار حسین گذر کن و به استخوان های پاکش بگو.

امام علیه السلام گریه کرد و فرمود: بیشتر بخوان. من شعر دیگری خواندم و باز هم آن حضرت گریست. من، صدای شیون و گریه را از پشت پرده شنیدم. وقتی شعر خواندم تمام شد، امام صادق علیه السلام به من فرمود:

۱. بخش ۳۲، حدیث ۲.

ای ابا هارون! هرکس دربارهٔ حسین علیه السلام شعری بگوید و خود بگیرد و ده نفر دیگر را بگیراند، بهشت برایش نوشته می‌شود و هرکس شعری دربارهٔ حسین علیه السلام بگوید و خود بگیرد و پنج نفر را بگیراند، بهشت برایش نوشته می‌شود و هرکس شعری دربارهٔ حسین علیه السلام بگوید و خود بگیرد و یک نفر را بگیراند، بهشت برای هر دو نوشته می‌شود و هرکس در حضورش از حسین علیه السلام یاد کند و او به اندازهٔ بال مگسی اشک بریزد، پاداش وی بر عهدهٔ خداست و خداوند به کمتر از بهشت برای او راضی نمی‌شود.^۱

۱. بخش ۳۳، حدیث ۱؛ در این که گریه و اشک بر سالار شهیدان علیه السلام این همه آثار و برکات دارد و انسان را به بهشت می‌برد، تردیدی نیست؛ اما چه گریه ای و چه عزاداری ای این اثر را دارد؟ آیا اگر عزاداری و گریستن و نوحهٔ ما با گناه و معصیت خدا همراه باشد و به راه و خط و اهداف امام حسین علیه السلام پای بندی و معرفت نداشته باشیم، باز گریه و عزاداری ما، ما را به بهشت می‌برد؟ این، خیلی بعید و از حق به دور است؛ بهشت، پاداش اشک‌ها و ناله‌هایی است که زنده کنندهٔ نام و مرام حسین بن علی علیه السلام در جان‌ها و اندیشه‌ها باشد و باعث شود که احساسات و عواطف انسانی در خط فکری و آرمان‌های الهی آن حضرت به حرکت و جوشش درآید و موجب تحولات بزرگ فردی و اجتماعی شود. این سخن در مسئلهٔ زیارت امام حسین علیه السلام و دیگر ائمه علیهم السلام و اظهار دوستی و محبت به ایشان نیز یک قاعده و اصل است.

جرعه‌های عطشناک

۱۹. داوود رقی گفت:

خدمت امام صادق علیه السلام بودم. آن حضرت آب خواست. پس از آن که آب نوشید، دیدم چشمان مبارکش از اشک پر شده، می‌گرید. پس به من فرمود:

ای داوود! خدا لعنت کند قاتل حسین علیه السلام را! هیچ بنده‌ای نیست که آب بنوشد و از حسین علیه السلام یاد نماید و قاتلش را نفرین کند، مگر این که خداوند، صد هزار پاداش نیک برای او ثبت می‌کند و صد هزار گناهش را می‌زداید و مقام و منزلتش را صد هزار مرتبه بالاتر قرار می‌دهد و چنین باشد که گویا صد هزار برده آزاد کرده است و خداوند، او را در قیامت در حالی محشور می‌کند که خرسند و دل شاد باشد.^۱

یعقوب کربلا

۲۰. یکی از راویان امامیه می‌گوید:

یکی از غلامان امام زین العابدین علیه السلام، آن حضرت را زیر سایه بانی در حال سجده و گریه دید و به وی عرض کرد:

سرور من؛ ای علی بن حسین! این غم و اندوه شما کی به پایان می‌رسد؟ امام علیه السلام سر بلند کرد و فرمود:

وای بر تو! به خدا که یعقوب در مصیبتی کمتر از آن چه بر من رفت، به پروردگارش

۱. بخش ۳۴، حدیث ۱.

گله کرد و گفت: حسرتا بر [جدایی من از] یوسف؛ در حالی که او تنها یک فرزند گم کرده بود؛ اما من به چشم خود دیدم که پدرم و شماری از بستگانم در اطرافم کشته و سر بریده شدند.

وقتی علی بن حسین علیه السلام به فرزندان عقیل علاقه نشان می‌داد، از آن حضرت پرسیده شد که چرا از میان عموزادگان خود، بیشتر به فرزندان عقیل تمایل دارید؛ نه فرزندان جعفر؟

آن حضرت فرمود: من ماجرای شهادت آنها در رکاب پدرم، حسین بن علی علیه السلام را به یاد می‌آورم و دلم به حالشان می‌سوزد.^۱

اندوه شادی بخش

۲۱. امام صادق علیه السلام فرمود:

امام حسین علیه السلام فرمود:

من کشته اشکم و رنجور و اندوهگین، جان سپردم؛ پس بر عهده من است که هیچ گرفتار و غم زده‌ای به زیارت من نیاید؛ مگر این که خداوند، او را با مسرت و خوشحالی بازگرداند و به خانواده‌اش رساند.^۲

۱. بخش ۳۵، حدیث ۲.

۲. بخش ۳۶، حدیث ۷.

پنج سووم

در کوی جانان

فضیلت و آداب زیارت امام حسین علیه السلام

پیامبران، اذن زیارت می‌طلبند

۲۲. حسین بن بنت ابی حمزه ثمالی گفت:

در اواخر حکومت بنی امیه، با وجود ترسی که از شامی‌ها داشتم، برای زیارت قبر حسین علیه السلام به راه افتادم. وقتی به کربلا رسیدم، در گوشه‌ای پنهان شدم؛ تا اینکه نیمی از شب گذشت و بعد به طرف قبر شریف حرکت کردم. وقتی نزدیک شدم، مردی به سویم آمد و گفت:

برگرد که اجر و پاداش خود را داری؛ تو به قبر نمی‌رسی.

با آه و افسوس باز گشتم. هنوز سپیده صبح سرزده بود که دوباره به طرف قبر امام علیه السلام کردم و وقتی نزدیک شدم، مردی نزد من آمد و گفت:

فلانی! تو به قبر نمی‌رسی.

به او گفتم: خدایت تندرستی دهد! چرا نمی‌رسم؟ من تنها به قصد زیارت این قبر، از کوفه به این جا آمده‌ام. لطفاً بین

من و قبر شریف، فاصله مشو. می ترسم هنگامی که خورشید طلوع کند، شامی‌ها مرا در این مکان بیابند و بکشند.

گفت: پس، اندکی صبر کن. موسی بن عمران علیه السلام از خداوند اذن طلبیده که قبر امام حسین علیه السلام را زیارت کند و او امشب به همراه هفتاد هزار فرشته از آسمان هفتم فرود آمده و اینک مشغول زیارت است. آنها از اول شب در محضر امام حسین علیه السلام می‌باشند و با طلوع فجر به آسمان برمی‌گردند. به او گفتم: خدایت عافیت دهد! تو کیستی؟

گفت: من از فرشتگانی هستم که خداوند مأمورشان کرده از قبر امام حسین علیه السلام پاسداری کنند و برای زائرانش آمرزش بطلبند.

من باز گشتم؛ در حالی که نزدیک بود از شگفتی آنچه از زبان آن فرشته شنیده بودم، دیوانه شوم. آن گاه با طلوع سپیده، خود را به قبر رساندم و کسی مانع من نشد و بعد نزدیک شدم و بر صاحب قبر سلام کردم و بر دشمنانش لعن و نفرین فرستادم. و بعد نماز صبح را به جای آوردم و از بیم شامیان به سرعت باز گشتم.^۱

زائران روز و شب

۲۳. داوود رقی گفت:

از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

خداوند، هیچ نوعی از موجودات را به فراوانی فرشتگان خلق نکرده است. غروب هر روز، هفتاد هزار فرشته از آسمان فرود می‌آیند و تمام شب را گرداگرد خانه خدا طواف می‌کنند و با طلوع سپیده صبح، باز می‌گردند و رو به قبر پیامبر صلی الله علیه و آله می‌کنند و بر او سلام می‌دهند و آن گاه به زیارت قبر امیر مؤمنان علیه السلام می‌روند و بر او سلام می‌کنند. و بعد به زیارت قبر امام حسین علیه السلام می‌روند و به او سلام می‌کنند و پیش از طلوع خورشید، به آسمان بالا می‌روند و آن گاه نوبت به فرشتگان روز می‌رسد که هفتاد هزار فرشته‌اند. آنان در طول آن روز، خانه خدا را طواف می‌کنند؛ تا این که خورشید افول می‌کند؛ سپس به طرف قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌روند و به آن حضرت سلام می‌کنند و آن گاه به زیارت قبر امیر مؤمنان علیه السلام مشرف می‌شوند و بر او سلام و درود می‌فرستند. و در پایان، قبر امام حسین علیه السلام را زیارت می‌کنند و پیش از پنهان شدن خورشید، به آسمان بالا می‌روند.^۱

بخش سوم: در کوی جاناتان

۴۹

دعای امام صادق علیه السلام در حق کربلایی‌ها

۲۴. معاویه بن وهب گفت:

اجازه خواستم خدمت امام صادق علیه السلام برسم. وقتی به من اجازه دادند، داخل رفتم و آن حضرت را در نمازخانه‌اش مشغول نماز دیدم. منتظر نشستم تا نماز آن حضرت به پایان رسید. آن گاه شنیدم که آن حضرت این گونه دعا کرد:

خداوند! ای کسی که ما را کرامتی ویژه عطا کردی و به ما وعده شفاعت دادی و وصایت را به ما مخصوص گرداندی و علم به گذشته‌ها و آینده‌ها را به ما بخشیدی و چنان کردی که دل‌های مردمان به ما بگراید! مرا و برادرانم را بیامرز و نیز زیارت کنندگان قبر ابی عبدالله حسین علیه السلام را که همه چیز خود را [برای زیارت وی] هزینه می‌کنند و بدن‌های خویش به رنج و زحمت می‌اندازند و این همه از آن روست که به احسان در حق ما رغبت دارند و به پاداش‌هایی که تو برای نیکی کردن به ما منظور داشته‌ای، امیدوارند و می‌خواهند بدین سان، پیامبرت را شاد و خرسند نمایند و فرمان ما را به جای آورند و دشمنان ما را خشمگین سازند و هدفشان از این زیارت، رضایت و خشنودی توست. پس از طرف ما، خشنودی و بهشت خود را به آنان عوض ده و در هر روز و شب،

آنان را نگاهبان باش و اهل و عیال و فرزندانشان را جانشین شایسته آنان قرار ده؛ همانان که به بهترین وجه، جانشین ایشان شدند. پیوسته با آنان همراه باش و گزند هر ستم گر کینه توز و هر آفریده ضعیف و سخت گیر را از آنان بردار و از شر شیطان‌های انسانی و جنی، در امانشان بدار و به آنان، پاداشی بهتر و بیشتر از پاداشی که در حال غربت و دوری از وطن، از تو انتظار دارند، عطا کن؛ با عظمت تر از آن چه به واسطه‌اش ما را بر فرزندان و خانواده و نزدیکانشان ترجیح داده‌اند.

خداوندا! دشمنان ما، این حرکت [و سفر زیارتی] را بر آنان عیب می‌گیرند و بهانه ملامت و سرزنش ایشان قرار می‌دهند؛ اما این کار، آنها را از عزیمت به سوی ما باز نمی‌دارد و [این اصرار و پافشاری] برای آن است که با مخالفان ما به مخالفت و چالش برخیزند. [خداوندا!] اینک بر این چهره‌ها که حرارت خورشید دگرگونشان ساخته، رحمت آور و این صورت‌هایی را که بر قبر ابی عبدالله حسین علیه السلام گذارده می‌شود، مورد لطف قرار ده و بر این چشم‌ها که به خاطر دل سوزی بر ما گریان می‌شوند، رحم نما و این دل‌ها را که برای ما سوگوار و آتشناک گردیده، به مهر و عطوفت خود بنواز و بر این فریادها

و ناله‌ها که به خاطر ما بلند شده‌اند،
ترحم فرما.

خداوندا! من این بدن‌ها و این جان‌ها
را به تو می‌سپارم؛ تا در آن روز تشنگی
بزرگ، آنان را به کمال از حوض کوثر،
بهره مند گردانی.

امام صادق علیه السلام همه این دعا را در حالی که
در سجده بود، خواند. وقتی سر از سجده
برداشت، عرض کردم:

فدایتان شوم! گمان می‌کنم اگر این دعا
که از زبان شما شنیدم در حق کسانی باشد
که خدای متعال را هم نمی‌شناسند، آتش
دوزخ، هرگز ذره‌ای از بدن آنان را طعمه
خود نسازد. به خدا سوگند! هم اکنون
آرزو می‌کنم ای کاش به حج نمی‌رفتم و
قبر حسین بن علی علیه السلام را زیارت می‌کردم.
امام علیه السلام فرمود: ای معاویه! تو به آن قبر،
خیلی نزدیکی. چه چیز تو را از زیارت
آن باز می‌دارد؟

بعد فرمود: ای معاویه! این زیارت را ترک
مکن.

گفتم: فدایت شوم! نمی‌دانستم این زیارت
این اندازه اجر و پاداش دارد.

فرمود: ای معاویه! آنان که در آسمان در
حق زائران حسین علیه السلام دعا می‌کنند، بیش از
کسانی هستند که در زمین دعا می‌کنند.^۱

فاطمه علیها السلام هم می آید

۲۵. امام صادق علیه السلام فرمود:

فاطمه دخت محمد صلی الله علیه و آله در میان زائران قبر حسین علیه السلام حاضر می شود و برای گناهان ایشان، آمرزش می طلبد.^۱

فرشتگان دعاگو

۲۶. امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند، هفتاد هزار فرشته را بر قبر حسین علیه السلام گمارده که با رویی آشفته و چهره‌هایی غبارآلود، از روز شهادت آن حضرت تا روزی که خداوند بخواهد - یعنی روز قیام قائم علیه السلام - یکسره بر او سلام و درود می فرستند و برای زائرانش دعا می کنند و می گویند:

پروردگارا! اینان زائران قبر حسین علیه السلام می باشند؛ به آنان پاداش ده! به آنان پاداش ده!^۲

بخش سوم: در کوی جاتان

۵۳

حق بزرگ خداوند

۲۷. امام صادق علیه السلام فرمود:

هر گاه یکی از شما تمام عمرش را حج به جای آورد، اما حسین بن علی علیه السلام را زیارت نکند، حقّی بزرگ از حقوق خداوند و حقوق رسول خدا را ترک کرده است؛

۱. بخش ۴۰، حدیث ۹.

۲. بخش ۴۱، حدیث ۴.

زیرا حقّ حسین علیه السلام از طرف خداوند، لازم شده است و هر مسلمانی باید آن را به انجام رساند.^۱

پاداش بی کران

۲۸. هشام بن سالم - در حدیثی طولانی - گفته است:

مردی خدمت امام صادق علیه السلام رسید و عرض کرد: ای فرزند رسول خدا! آیا می توان پدر شما [حسین بن علی علیه السلام] را زیارت کرد؟ امام علیه السلام فرمود: آری و نیز باید کنار قبر او نمازی خواند؛ البته پشت قبر و نباید جلوتر از قبر ایستاد.

هشام گفت: پاداش کسی که نزد او حاضر شود، چیست؟

امام علیه السلام فرمود: اگر او را پیشوای خود قرار داده، جزایش بهشت است.

- کسی که از سر بی میلی و بی توجهی، زیارت او را ترک کند، چه بهره ای دارد؟
: دریغ خوردن، در روز حسرت (قیامت).

- به کسی که نزد قبر آن حضرت رحل اقامت افکند، چه پاداش دهند؟

: هر روزش، پاداش هزار ماه را دارد.

- کسی که برای رفتن به زیارت و نیز کنار قبر آن حضرت، پولی هزینه می کند، چه پاداش دارد؟

هر درهم که خرج کند، هزار درهم به حساب می آید.

- پاداش کسی که در راه زیارت از دنیا رود، چیست؟

: فرشتگان او را تشییع می کنند و برایش از بهشت، حنوط و کفن می آورند و بر او نماز می گزارند و روی کفن معمولی اش کفن بهشتی بر او می پوشانند و زیر بدنش را با سبزه های بهشتی، فرش می کنند. زمین از اطراف او به اندازه ای دور می شود که شخص از پیش رو و پشت سر و بالای سر و پایین پا، زمین را سه میل دورتر از خود می بیند. دری از بهشت به قبرش گشوده می شود و نسیم و بوی خوش بهشت بر او وزیدن می گیرد؛ تا روزی که قیامت برپا شود.

من از امام صادق علیه السلام پرسیدم: ثواب کسی که کنار قبر حسین علیه السلام نماز به جای آورد، چیست؟

امام علیه السلام فرمود: هرکس دو رکعت نماز در آن جا بخواند، هرچه از خدا طلب کند، خداوند به او عطا می کند.

- کسی که نخست با آب فرات غسل کند و آن گاه به زیارت امام حسین علیه السلام رود، چه اجری دارد؟

: هرگاه با آب فرات غسل کند و قصد زیارت امام حسین علیه السلام کند، گناهانش

می‌ریزند و همچون روز تولدش از مادر، پاک و پاکیزه می‌شود.

- کسی که هزینه سفر دیگری را می‌پردازد و او را به زیارت می‌فرستد، اما خود به جهت مشکلی به زیارت نمی‌رود، چه پاداشی دارد؟

: خداوند به هر درهم که هزینه کرده، به اندازه کوه احد، ثواب و نیکی برایش ثبت می‌کند و چندین برابر آن چه متحمل شده، به او عوض مالی می‌دهد و بلاهای مقدر شده بر او، از او برداشته می‌شوند و اموال و دارایی‌هایش محفوظ می‌مانند.

- کسی که سلطان ستم‌گر بر او جفا کرده و او را در کنار قبر حسین علیه السلام کشته است، چه پاداشی دارد؟

: با اولین قطره خون او [که بر زمین می‌ریزد] تمام گناهانش آمرزیده می‌شوند و سرشت الهی او که فرشتگان نیز از آن آفریده شده‌اند، [از آلودگی‌ها] شست و شو داده می‌شود؛ به طوری که خالص و پاک می‌گردد؛ به پاکی سرشت پیامبران مخلص خداوند و ناخالصی‌هایی که از جنس سرشت آلوده کافران با او در آمیخته، از وجودش رخت برمی‌بندند و قلبش را می‌پالایند و سینه‌اش را گشاده می‌گردانند و از ایمان، سرشار می‌کنند. این جاست که آن شخص، پاک و خالص از همه آلودگی‌ها

و ناخالصی‌های بدنی و قلبی به دیدار خدا نایل می‌شود و مقرر می‌شود که خانواده و هزار تن از برادران ایمانی‌اش را شفاعت کند.

فرشتگان به همراه جبرئیل و فرشته مرگ، نماز بر جنازه او را بر عهده می‌گیرند و کفن و حنوطش را از بهشت می‌آورند. قبرش را فراخ می‌سازند و چراغ‌هایی در آن می‌گذارند و دری از بهشت به آن قبر گشوده می‌شود. فرشتگان، تحفه‌هایی شگفت از بهشت برایش می‌آورند و پس از هیجده روز، به حظيرةالقدس (بهشت) بالا برده می‌شود و تا برپاشدن نفخه‌ای که همه آفریده‌ها را هلاک می‌کند، با اولیاءالله به سر می‌برد. و وقتی نفخه دوم دمیده می‌شود، وی از گور خود بیرون می‌آید و اول کسی است که با رسول خدا ﷺ و امیرمؤمنان ﷺ و دیگر اوصیاء، مصافحه می‌کند و آنها او را مژده می‌دهند و به او می‌گویند: «با ما باش» و او را بر سر حوض کوثر می‌آورند؛ پس او از آن می‌نوشد و به هرکسی که دوست داشته باشد، می‌نوشاند.

گفتم: پاداش کسی که در راه زیارت [دستگیر شود و] به زندان افتد، چیست؟ امام ﷺ فرمود: به اندازه هر روز که زندان شود و اندوه خورد، تا روز قیامت، شادی ای بزرگ نصیب او می‌شود. و اگر پس

از زندان، به خاطر زیارت، او را بزنند، در مقابل هر ضربه، حوریه‌ای سهم اوست و به هردردی، هزار هزار پاداش نیک به جانش وارد شود و هزار هزار بدی و گناه از او زدوده گردد و هزار هزار مرتبه بر مقام و منزلتش بیفزایند و تا فارغ شدن از حسابرسی قیامت، با رسول خدا ﷺ هم‌سخن باشد. بعد، حاملان عرش^۱ با او مصافحه می‌کنند و به او گفته می‌شود: هرچه دوست داری، بخواه.

در این هنگام، کسی که زائر را زده است، برای حسابرسی آورده می‌شود و بی آن که چیزی از او پرسند بازخواستش می‌کنند، بازویش را می‌گیرند و او را نزد فرشته‌ای می‌برند و او با شربت‌ی از آب جوشان و چرکابه، از او پذیرایی می‌کند و او را بر پاره‌ای سرخ شده، درون آتش می‌گذارند و می‌گویند:

بچش! به خاطر آن چه دست آورد خود توست که از پیش فرستاده‌ای؛ آن جا که این شخص را کتک زدی و او را بهانه‌ای جهت کوچ کردن به سوی خدا و رسولش به دست دادی.

پس، مضروب را می‌آورند و نزدیک درب

۱. عرش خداوند، کنایه از علم و قدرت و سلطهٔ پروردگار عالم بر تمام هستی است. و «حاملان عرش»، فرشتگانی هستند که به عنوان کارگزاران خداوند، علم و قدرت و تدبیر الهی را در رابطه با موجودات، اجرا و سامان دهی می‌کنند.

جهنم نگاه می‌دارند و بعد ندا می‌رسد:
به زنده خود بنگر و به عذابی که دچارش
شده است. آیا دلت را خنک نمودم و انتقام
تو از او گرفته شد.^۱

در سایه سار عرش

۲۹. ابن بکیر گفت:

به امام صادق علیه السلام گفتم: من وارد شهر اَرْجان
شدم. قلبم مرا مشتاق زیارت قبر پدر
بزرگوارتان کرده بود؛ اما هرگاه برای زیارت
حرکت می‌کردم، دلم به هراس می‌افتاد؛
چندان که از بیم سلطان و خبرچینان و
مرزبانان مسلح، از میانه راه بازمی‌گشتم.
امام علیه السلام فرمود:

ای ابن بکیر! آیا دوست نداری که خداوند
بیند تو به خاطر ما خائف و بیمناک
گشته ای؟ آیا نمی‌دانی که هرکس به
جهت خوف ما ترسان شود، خداوند او
را در سایه عرش^۲ خود قرار می‌دهد و
در فرودست عرش، با حسین علیه السلام هم کلام
می‌شود و خداوند، او را از وحشت‌های
روز قیامت در امان می‌دارد. در آن روز،
مردمان وحشت زده‌اند؛ اما او هیچ ترسی
ندارد و اگر بیمناک شود، فرشتگان او را

۱. بخش ۴۴، حدیث ۲.

۲. در سایه عرش، یعنی در پناه خدا و تحت توجه و
عنایت خاص او.

آرامش دهند و با بشارت‌های خود، دلش را آرام کنند.^۱

حسرت به دل!

۳۰. معاویه بن وهب گفت:

امام صادق علیه السلام فرمود:

ای معاویه! مبادا به خاطر ترس از چیزی، زیارت قبر حسین علیه السلام را رها کنی؛ زیرا هرکس چنین کند، به چنان حسرتی دچار شود که آرزو کند قبرش در کنار قبر آن حضرت باشد.^۲ دوست نداری خداوند تو و حقیقت وجودت را در زمره کسانی ببیند که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و علی و فاطمه و ائمه علیهم السلام در حقشان دعا می‌کنند؟ دوست نداری از کسانی باشی که با آمرزش گناهان گذشته شان از دنیا می‌روند؟ نمی‌خواهی از کسانی باشی که در حالی از دنیا می‌روند که هیچ گناهی برای بازخواست و مؤاخذه ندارند؟ نمی‌خواهی فردا با کسانی همراه گردی که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با آنان مصافحه می‌کند؟^۳

۱. بخش ۴۵، حدیث ۲.

۲. یعنی از شدت حسرت آرزو کند که ای کاش در راه زیارت آن امام علیه السلام کشته و در جوار بارگاهش به خاک سپرده می‌شد.

۳. بخش ۴۵، حدیث ۳.

عقوبت زیارت نرفتن

۳۱. حلبی گفت:

به امام صادق علیه السلام عرض کردم:

فدایتان شوم! چه می‌گویید درباره کسی که با وجود توانایی، از زیارت حسین علیه السلام سر باز می‌زند؟

فرمود: می‌گوییم: رسول خدا صلی الله علیه و آله و همه ما ائمه را به خشم آورده است و کاری را که به نفع اوست، سبک و بی ارزش شمرده است. هر کس حسین علیه السلام را زیارت کند، خداوند، نیازهایش را برمی‌آورد و امور مهم دنیایی‌اش را سر و سامان می‌دهد و رزق و روزی را به سوی او می‌کشاند و هزینه‌هایش را باز می‌گرداند و گناهان پنج‌ساله‌اش را می‌آمرزد. زائر در حالی به خانواده‌اش برمی‌گردد که همه خطاها و گناهانش از صحیفه اعمالش زدوده شده، اگر در راه زیارت، از پای درآید، فرشتگان فرود می‌آیند و بدنش را غسل می‌دهند و درهای بهشت به رویش گشوده می‌گردد و تا روز محشر، نسیم روح بخش بهشت او را نوازش می‌دهد و اگر به سلامت ماند، دری که رزق و روزی از آن نازل می‌شود، به رویش باز می‌گردد و عوض هر درهم که هزینه زیارت کرده، ده هزار درهم برایش مقرر و اندوخته می‌شود و آن روز که محشر شود، به او می‌گویند:

به جای هر درهم، ده هزار درهم از آن
تو خواهد بود؛ خداوند، تو را یاری کرد
و آن درهم‌ها را برای تو نزد خود ذخیره
فرمود.^۱

این سفر، تفریحی نیست

۳۲. مردی از اهل رقه، به نام ابوالمضاء گفت:

امام صادق علیه السلام به من فرمود:

آیا به زیارت قبر ابی عبدالله علیه السلام می‌روید؟
گفتم: آری.

فرمود: آیا برای این سفر، سفره‌های
خوراکی نیز برمی‌دارید؟
گفتم: آری.

فرمود: اما شما اگر می‌خواستید به زیارت
قبور پدران و مادران خود بروید، این کار
را نمی‌کردید.

گفتم: پس چه بخوریم؟
فرمود: نان و شیر.

***

همچنین کرام به امام صادق علیه السلام عرض کرد:
فدایتان شوم! گروهی از مردم وقتی به
زیارت قبر حسین علیه السلام می‌روند، سفره‌هایی
با خوراکی‌های خوش مزه همراه خود
می‌برند [و چنان رفتار می‌کنند که گویا به
تفریح و تفرج می‌روند].

ابوعبدالله علیه السلام به من فرمود: اینها اگر به زیارت قبر مادران و پدران خود می‌رفتند، این کار را نمی‌کردند.^۱

نروید، بهتر است

۳۳. مفضل بن عمر گفت:

امام صادق علیه السلام فرمود:

زیارت کنید، بهتر از آن است که زیارت نکنید و زیارت نکنید، بهتر از آن است که زیارت کنید.

گفتم: پشتم را شکستید؛ مطلب چیست؟

فرمود: هرگاه یکی از شما بخواهد به زیارت پدرش برود، با حالتی آکنده از غصه و اندوه می‌رود؛ اما شما با سفره‌های رنگارنگ خوردنی به طرف قبر حسین علیه السلام حرکت می‌کنید. این زیارت شما، زیارت نیست؛ مگر این که آشفته روی و غبارآلود او را زیارت نمایید.^۲

بایسته‌های زیارت

۳۴. محمد بن مسلم گفت:

به امام صادق علیه السلام عرض کردم: وقتی به سوی قبر پدر بزرگوارتان حرکت می‌کنیم، آیا چنان است که به حج می‌رویم؟ فرمود: آری.

گفتم: پس آدابی که بر حج‌گزار لازم است، بر ما نیز لازم است؟

۱. بخش ۴۷، حدیث ۲.

۲. بخش ۴۸، حدیث ۲.

فرمود: منظورت چه اموری ست؟
 گفتم: اموری که حج گزار باید رعایت کند.
 فرمود: آن چه در سفر حج بر تو لازم است
 این است، که با همراهان خود به نیکی
 معاشرت نمایی و جز سخن شایسته و
 پسندیده نگویی. فراوان از خدا یاد کنی و
 جامه ات را پاکیزه و آراسته نگاه داری. پیش
 از ورود به حرم، غسل به جای آوری و
 فروتنی پیشه کنی و نماز بسیار بخوانی و بر
 محمد و خاندانش، فراوان درود فرستی. از آن
 چه مال تو نیست، بپرهیزی و [در مواجهه با
 دیدنی های حرام] چشم خود را فرو افکنی.
 هرگاه دیدی یکی از برادران دینی ات هزینه
 سفرش را از دست داده، باید با او همدردی
 کنی و نیازش را برطرف نمایی. تقیه کردن
 را که قوام دین تو به آن است، از دست
 مگذار و نسبت به آن چه از آن نهی شده ای،
 خودنگه دار باش و از جدال و نزاع و سوگند
 خوردن و بحث و مشاجره ای که در آن
 سوگند خورند، دوری کن.

بی شک هر گاه این آداب^۱ را به جای
 آوری، حج و عمره ات کامل می گردد

۱. آدابی که امام صادق علیه السلام در سخن خود برشمرده،
 اگرچه مربوط به سفر حج است، اما چون آن حضرت
 سفر زیارت امام حسین علیه السلام را از جهت ارزش و اهمیت،
 با سفر حج همسان دانسته، معلوم می شود که این آداب
 همان چیزهایی می باشند که زائر حسین علیه السلام نیز باید در
 سفر زیارتی خود به آنها توجه نماید و در اعمال و حالات
 خود و در تعامل با دیگران، آنها را رعایت کند.

و شایسته این لطف خواهی بود که به عنایت خداوند - خداوندی که در طلب پاداش و ثواب او هزینه‌ها کرده‌ای و از خانه و خانواده ات دور شده‌ای و امیدها در دل پرورده‌ای - با کوله باری از آموزش و رحمت و رضوان الهی، بازگردی.^۱

پاهای پرآبله

۳۵. امام صادق علیه السلام به حسین بن ثویر بن ابی فاخته فرمود:

ای حسین! هرکس به قصد زیارت قبر حسین علیه السلام از خانه خود بیرون رود، اگر پیاده باشد، خداوند به هر گامی که برمی‌دارد، یک پاداش نیک برایش ثبت می‌کند و یک گناهش را می‌آمرزد و وقتی به حرم حسین علیه السلام برسد، خداوند، او را از مصلحان و برگزیدگان قرار می‌دهد و چون اعمال زیارت را به پایان رساند، نام او را در زمره رستگاران می‌نویسد و هنگام بازگشت وی، فرشته‌ای می‌آید و به او می‌گوید: رسول خدا صلی الله علیه و آله به تو سلام می‌رساند و می‌فرماید: کار خود را از سر بگیر که گناهان گذشته‌ات آمرزیده شده‌اند.^۲

۱. بخش ۴۸، حدیث ۱.

۲. بخش ۴۹، حدیث ۱.

وعددهای الهی

۳۶. امام صادق علیه السلام فرمود:

گاهی کسی برای زیارت قبر امام حسین علیه السلام حرکت می‌کند و پاداش او در اولین گام جدایی از خانواده اش، آمرزش گناهان است و آن گاه در طول راه، به هر قدم، یکسره مورد تقدیس و تکریم قرار می‌گیرد؛ تا این که وارد حرم شود و آن جاست که خداوند، در گوش او نجوا می‌کند و می‌فرماید:

بنده من! بخواه؛ تا به تو عطا کنم و دعا کن؛ تا به اجابت برسانم و درخواست کن؛ تا به تو ببخشم و چیزی از من بخواه؛ تا برایت برآورده نمایم و سزاوار خداوندی پروردگار، آن است که آن چه وعده فرموده، به زائر عطا کند.^۱

دو قدم تا بهشت

۳۷. امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند، فرشتگانی دارد که بر قبر حسین علیه السلام گمارده شده‌اند. پس هرگاه کسی قصد زیارت امام حسین علیه السلام کند، خداوند، گناهان او را به فرشتگان می‌دهد و وقتی نخستین گام را در این راه بردارد، آنها همه آن گناهان را می‌زدایند و با دومین قدم، بر حسناتش می‌افزایند و این افزودن تا آن جا ادامه

۱. بخش ۴۹، حدیث ۲.

می یابد که بهشت بر آن شخص، واجب می شود و آن گاه او را دربر می گیرند و تقدیس می کنند و به فرشتگان آسمان ندا می دهند: زائران حبیب خدا را تقدیس نمایید و بزرگ بدارید! وقتی زائران غسل زیارت می کنند، رسول خدا ﷺ به آنان خطاب می کند:

ای راهیان کوی خدا! مژده باد شما را که در بهشت با من خواهید بود و آن گاه امیرمؤمنان علیه السلام آنها را صدا می زند و می فرماید:

من بر عهده می گیرم که حاجت های شما روا گردد و در دنیا و آخرت، هیچ بلائی به شما نرسد.

بعد رسول خدا ﷺ از راست و چپ با آنان رو به رو می شود؛ تا لحظه ای که به خانه و خانواده خود بازگردند.^۱

ای کاش زائر بودم

۳۸. عبدالله بن طحان گفت:

از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود: در روز قیامت هیچ کس نیست که آرزو نکند ای کاش در زمرة زائران حسین علیه السلام بودم؛ زیرا می بیند که با زائران حسین علیه السلام چگونه رفتار می شود و چه کرامت و بزرگی ای نزد خدای تعالی دارند.^۲

۱. بخش ۴۹، حدیث ۳.

۲. بخش ۵۰، حدیث ۱.

قَبّه‌های نور

۳۹. مفضل بن عمر گفت:

امام صادق علیه السلام فرمود: به خدا سوگند! گویا فرشتگان را می‌بینم که در کنار قبر حسین علیه السلام، جا را بر زائران مؤمن تنگ کرده‌اند.

گفتم: آنها فرشتگان را می‌بینند؟

فرمود: هرگز، هرگز؛ اما فرشتگان چندان به مؤمنان نزدیک می‌شوند که بر سر و صورت ایشان دست می‌کشند.

خداوند، در هر صبح و شام، برای زائران امام حسین علیه السلام غذای بهشتی می‌فرستد و فرشتگان خدمتگزار ایشانند و هرکس از خداوند، حاجتی دنیایی یا آخرتی بطلبد، خداوند، عطایش می‌کند.

گفتم: به خدا سوگند! این کرامت و گرمی داشت بزرگی است!

به من فرمود: ای مفضل! می‌خواهی بیشتر برایت بگویم؟

عرض کردم: آری، مولای من!

فرمود: گویا می‌بینم که تختی از نور گذاشته‌اند و سقفی از یاقوت سرخ که با جواهرات تزیین شده، بر آن زده‌اند و گویا امام حسین علیه السلام را می‌نگرم که بر آن تخت نشسته است و پیرامون او نود هزار قبه و گنبد سبز وجود دارد و مؤمنان را می‌بینم که امام حسین علیه السلام را زیارت می‌کنند و بر او سلام می‌فرستند. در این حال، خدای

عزوجل به آنها می فرماید:
 دوستاناران من! از من چیزی بخواهید. شما
 آزار بسیار چشیدید و خوار و سبک شدید
 و مورد ستم قرار گرفتید. امروز، روزیست
 که هر نیاز دنیایی و آخرتی از من طلب
 کنید، به شما داده می شود.
 خوردن و نوشیدن این زائران، در بهشت
 خواهد بود و این، کرامتی است که به پایان
 نمی رسد و پایانش قابل تصور نیست.^۱

روزهای ماندگار

۴۰. امام رضا علیه السلام از پدر بزرگوارش علیه السلام فرمود:
 امام صادق علیه السلام فرمود:

روزهای زیارت زائران حسین علیه السلام ، از
 عمرشان به حساب نمی آید و از مدت
 زندگی شان شمرده نمی شود.^۲

همسفره اهل بیت علیهم السلام

۴۱. ابوبصیر گفت:

از امام صادق و امام باقر علیهم السلام شنیدم که
 فرمودند: هرکس می خواهد خانه و
 جایگاهش بهشت باشد، نباید زیارت آن
 مظلوم را ترک کند.

گفتم: او کیست؟

فرمود: حسین بن علی علیه السلام که در کربلا
 به شهادت رسید. هرکس به شوق او و

۱. بخش ۵۰، حدیث ۳.

۲. بخش ۵۱، حدیث ۱.

به خاطر محبت رسول خدا و فاطمه و امیرمؤمنان علیه السلام آن حضرت را زیارت کند، خداوند، او را بر سفره‌های بهشت می‌نشاند و با اهل بیت علیهم السلام هم غذا می‌گرداند و این در حالیست که دیگر مردم، به حساب و کتاب مشغولند.^۱

چهل سال زودتر...

۴۲. عبدالله بن زراره گفت:

شنیدم که امام صادق علیه السلام می‌فرمود:

در روز قیامت، زائران حسین بن علی علیه السلام، نسبت به دیگر مردم، از فضیلت و برتری ویژه‌ای برخوردارند.

گفتم: برتری شان به چیست؟

فرمود: به این که چهل سال پیش از دیگران وارد بهشت می‌شوند؛ در حالی که دیگر مردم در موقعیت سخت حساب رسی قرار دارند.^۲

برای شهرت، نه!

۴۳. قائل گفت:

خدمت امام کاظم علیه السلام رسیدم و به آن حضرت گفتم:

فدایتان شوم! هم کسانی که امام حسین علیه السلام را به امامت قبول دارند و هم کسانی که منکر این مقام هستند، او را زیارت می‌کنند

۱. بخش ۵۲، حدیث ۲.

۲. بخش ۵۳، حدیث ۱.

و زنان نیز به این زیارت می‌روند. انگیزه شهرت و خودنمایی، به روشنی در این زیارت رفتن‌ها دیده می‌شود و من به همین جهت، به زیارت قبر امام حسین علیه السلام نمی‌روم.

امام علیه السلام لختی سکوت کرد و جوابی نداد و آن گاه رو به من کرد و فرمود:

ای عراقی! اگر آنها برای شهرت و خودنمایی به زیارت می‌روند، تو این انگیزه را نداشته باش. تو، مواظب خودت باش. به خدا سوگند! هیچ کس نیست که با حق شناسی نسبت به امام حسین علیه السلام او را زیارت کند و خداوند، گناهان گذشته و آینده‌اش را نیامرزد.^۱

خداوند به شما می‌نازد

۴۴. ذریح محاربی گفت:

برای امام صادق علیه السلام از رفتار ناپسند بستگان و فرزندانم گفتم که وقتی از زیارت قبر حسین علیه السلام و فضیلت و پاداش آن می‌گویم، چگونه مرا تکذیب می‌کنند و می‌گویند: تو به جعفر بن محمد دروغ می‌بندی.

امام علیه السلام فرمود:

ای ذریح! مردم را واگذار که هرچه می‌خواهند بگویند و هر جور که می‌خواهند، فکر کنند. به خدا سوگند! خداوند به

زائران حسین علیه السلام فخر و مباهات می کند و فرشتگان مقرب و حاملان عرش الهی، به پیشواز راهیان کوی حسین علیه السلام می روند و خداوند به آنان می فرماید:

آیا زائران قبر حسین علیه السلام را نمی نگرید که چگونه به شوق وی و به شوق فاطمه، دخت رسول خدا، به زیارتش روی می کنند. به شکوه و شوکت و والایی ام سوگند! که من کرامت خود را بر ایشان لازم ساخته، آنان را به بهشتی که برای دوستان و پیامبران و رسولان خود مهیا نموده ام، وارد می کنم.

فرشتگان من! اینان زائران حسین - محبوب محمد رسول من - هستند و محمد، حبیب من است. هرکس مرا دوست بدارد، حبیب مرا دوست داشته است و هرکس با حبیب من دوستی کند، محبوب او را نیز دوست داشته است و هرکس با حبیب من دشمنی نماید، دشمن من است و هرکس مرا دشمن بدارد، سزاوار است که من او را به سخت ترین عذاب، شکنجه کنم و به آتش خویش، بسوزانم و دوزخ را مسکن و جایگاه او گردانم «و او را عذابی بچشانم که هیچ یک از موجودات هستی را آن گونه عذاب نکرده باشم»^۱.

تولد دوباره

۴۵. عبدالله بن مسکان گفت:

خودم شاهد بودم که عده‌ای از مردم خراسان نزد امام صادق علیه السلام آمدند و از آن حضرت درباره زیارت قبر حسین علیه السلام و فضیلت آن سؤال کردند و امام علیه السلام فرمود: پدرم از جدّم برای من نقل کرد که می‌فرمود: هرکس برای خدا آن قبر را زیارت کند، خداوند، او را همچون روز تولّدش از مادر، پاک و بی گناه می‌گرداند و فرشتگان در مسیر حرکتش، او را همراهی می‌کنند و بالای سرش بال و پر می‌کشایند و به پرواز درمی‌آیند؛ تا روزی که نزد خانواده‌اش برگردد.

همچنین فرشتگان از خداوند، برای او آمرزش می‌طلبند و رحمت خداوند از ژرفای عرش، او را در بر می‌گیرد و فرشتگان او را ندا می‌دهند:

پاک و پسندیده شدی و پاک و پسندیده است کسی که به دیدارش آمده‌ای!
خانواده و بستگان زائر نیز حفظ و در امان می‌مانند.^۱

محبوب ترین

۴۶. امام صادق علیه السلام فرمود:

یکی از محبوب ترین کارها نزد خداوند، زیارت قبر حسین علیه السلام است و برترین اعمال در پیشگاه خدا، شاد کردن دل مؤمنان است. نزدیک ترین موقعیت بنده به خدای متعال، وقتی است که در سجده است و [از خوف خدا] می‌گرید.^۱

عرش دیدار

۴۷. بشیر دهان گفت:

من هر سال به حج می‌رفتم. یک سال، حج رفتنم به تأخیر افتاد و بعد که به حج مشرف شدم و خدمت امام صادق علیه السلام رسیدم، آن حضرت از من پرسید:

ای بشیر! چه شد که سال گذشته به حج نیامدی و به تأخیر افکندی؟

گفتم: فدایتان شوم! از مردم طلبی داشتم که ترسیدم از دستم برود. اما در عوض عرفه را کنار قبر حسین علیه السلام درک کردم.

فرمود: در این صورت، از آنچه نصیب اهل عرفات شده، بی بهره نمانده‌ای. ای بشیر! هر کس با معرفت نسبت به حق حسین علیه السلام او را زیارت کند، به کسی ماند که خداوند را در عرش زیارت کرده است.^۲

۱. بخش ۵۸، حدیث ۴.

۲. بخش ۵۹، حدیث ۱۱.

ساکن «علیین»

۴۸. امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس به زیارت قبر حسین علیه السلام رود، خداوند، نامش را در «علیین»^۱ نویسد.^۲

فراوان زیارت کن!

۴۹. امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس می‌خواهد در روز قیامت خداوند را ببیند^۳ و سختی‌های وقت جان دادن بر او آسان شود و از هراس‌های بزرگ قیامت در امان باشد، باید فراوان به زیارت حسین علیه السلام رود؛ زیرا زیارت او، زیارت رسول خداست.^۴

۱. این واژه، دو مرتبه در سورهٔ مطففین، در آیه ۱۸ به صورت «علیین» و در آیه ۱۹ «علیون» آمده است و به بالاترین مراتب قرب پروردگار، گفته می‌شود. پروندهٔ اعمال انسان‌های نکوکار و مؤمن، از جمله زائران امام حسین علیه السلام که آکنده از نور و حقیقت و کمالات است، به آن مرتبه صعود می‌کند و مورد عنایت قرار می‌گیرد و به دنبال آن، خود ایشان نیز در آن موقعیت عالی، یعنی در همسایگی خداوند، جای داده می‌شوند.

۲. بخش ۵۹، حدیث ۱۴.

۳. دیدن خداوند با چشم ظاهر، نه در دنیا و نه در آخرت، امکان ندارد؛ اما به چشم دل، می‌توان خدا را دید. و تفاوت نمی‌کند که این جا باشد یا در روز قیامت؛ البته اگر منظور از دیدن خداوند، دیدن آثار و نشانه‌های او و دیدن رحمت و لطف و نعمت‌های او باشد، این در هر دو دنیا شدنی است؛ با این تفاوت که چون انسان در قیامت بیش از هر وقت دیگر به مشاهدهٔ جمال الهی و بر خورداری از کرامت و مهر و آمرزش او نیازمند است، این امر به خصوص به عنوان یکی از پاداش‌های ویژهٔ زائران امام حسین علیه السلام ذکر شده است.

۴. بخش ۶۰، حدیث ۱.

بر یکدیگر سبقت بگیرید

۵۰. منصور بن حازم گفت:

شنیدیم که امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس یک سال بر او بگذرد و به زیارت قبر حسین علیه السلام نرود، خداوند یک سال از عمرش می‌کاهد و اگر بگویم که گاهی یکی از شما سی سال پیش از اجل حتمی‌اش از دنیا می‌رود، راست گفته‌ام و علت این است که شما زیارت حسین علیه السلام را ترک کرده‌اید. پس، زیارتش را رها نکنید؛ تا خداوند، عمر شما را طولانی گرداند و روزی‌هایتان را بیفزاید. هرگاه زیارت حسین علیه السلام را ترک نمایید، خداوند، عمرتان را می‌کاهد و روزی‌هایتان را اندک می‌سازد. پس بر سر زیارت او با یکدیگر رقابت کنید و آن را از دست ندهید؛ زیرا حسین علیه السلام در نزد خداوند و نزد رسول خدا و فاطمه و امیرمؤمنان علیه السلام، شاهد این کار شماست.^۱

عبور از پل گناه

۵۱. امام صادق علیه السلام فرمود:

زائر حسین علیه السلام، از گناهان خود پل‌ی بر درگاه خانه‌اش می‌سازد و از آن عبور می‌کند؛ همچنان که یکی از شما از روی پل می‌گذرد و آن را پشت سر می‌گذارد.^۲

۱. بخش ۶۱، حدیث ۲.

۲. بخش ۶۲، حدیث ۱.

بهتر از بیست حج

۵۲. یزید بن عبدالملک گفت:

خدمت امام صادق علیه السلام بودم که جماعتی سوار بر الاغ پیدا شدند. امام علیه السلام پرسید: اینها کجا می‌روند؟
گفتم: به زیارت قبور شهدا.

فرمود: چرا به زیارت آن شهید غریب نمی‌روند؟
مردی عراقی به ایشان عرض کرد: آیا زیارت او واجب است؟
فرمود: زیارت آن غریب از بیست حج و بیست عمره - البته حج و عمره مطلوب و پذیرفته شده - بهتر است.

به خدا سوگند! هنوز از محضر امام صادق علیه السلام برنخاسته بودم که مردی آمد و گفت:
من نوزده مرتبه حج انجام داده‌ام. دعا کنید که خداوند، بیستمین حج را نیز روزی من گرداند.

فرمود: آیا حسین علیه السلام را زیارت کرده‌ای؟
گفت: نه.

فرمود: زیارت او بهتر از بیست حج است.^۱

۱. بخش ۶۶، حدیث ۱۰؛ این سخن امام علیه السلام را باید این گونه توجیه کرد و فهمید که زیارت امام حسین علیه السلام نسبت به بیست حج و عمره مستحبی و نه واجب، فضیلت و برتری دارد و گرنه، واجبات الهی، هریک شأن و جایگاه خاص به خود را دارند و بر مصلحتی مبتنی هستند که هیچ عمل دیگری آن مصلحت را تأمین نمی‌کند و هیچ واجبی نمی‌تواند جای واجب دیگر را بگیرد؛ چه رسد به این که مستحبی بخواهد جانشین یک عمل واجب شود.

دریای رحمت

۵۳. عبدالله بن میمون قدام گوید:
به امام صادق علیه السلام عرض کردم: کسی که
حق شناسانه و بدون تکبر و ننگ و عار، قبر
حسین علیه السلام را زیارت کند، چه پاداشی دارد؟
فرمود: می نویسند که هزار حج و هزار
عمره مقبول انجام داده است. این شخص
اگر از انسان های نگون بخت باشد، در
شمار نیک بختان قرار می گیرد و تا همیشه
در دریای رحمت خدای عزوجل، غوطه ور
خواهد بود.^۱

معرفت داشته باشیم

۵۴. امام صادق علیه السلام فرمود:
هرکس حق حسین بن علی علیه السلام را بشناسد و
او را زیارت کند، خداوند، ثواب آزاد کردن
هزار برده را برایش می نویسد و پاداش
کسی را به او می دهد که هزار اسب زین
شده و لگام زده را به جهاد در راه خدا
فرستاده است.^۲

در مرکز توجه خدا

۵۵. سلیمان بن خالد گفت:
شنیدم که امام صادق علیه السلام می فرمود: خداوند
در هر روز و شب، صد هزار مرتبه به اهل

۱. بخش ۶۶، حدیث ۱۲.

۲. بخش ۶۷، حدیث ۱.

زمین نگاه و توجه دارد و هرکس که را بخواهد، می‌آمرزد و هرکس را بخواهد، عذاب می‌کند. و به خصوص زائران قبر حسین علیه السلام و خانواده ایشان را مورد آمرزش قرار می‌دهد و نیز همه کسانی را که زائران در قیامت از آنان شفاعت کنند؛ هر اندازه که باشند و هر چند که مستحق دوزخ و آتش باشند.

گفتم: به راستی اگر کسی مستوجب آتش باشد نیز شفاعت می‌شود؟
امام علیه السلام فرمود: آری؛ اگر ناصبی و دشمن ما اهل بیت نباشد.^۱

شفاعت زائر

۵۶. امام صادق علیه السلام فرمود:

در روز قیامت، منادی ای ندا دهد:

کجایند شیعیان خاندان محمد؟

در این هنگام، گروهی عظیم - که جز خداوند تعداد آنها را نمی‌داند - برپا ایستند و در گوشه‌ای از جمعیت قرار گیرند. پس منادی دیگری ندا دهد:

زائران قبر حسین علیه السلام کجایند؟

پس جماعت انبوهی برخیزند و به آنها گفته شود: دست هرکس را می‌خواهید، بگیرید و به بهشت وارد کنید.

هر زائر، به دل خواه خود، دست یکی را می‌گیرد و با خود به بهشت می‌برد. در این میان اتفاق می‌افتد که شخصی به یکی از زائران می‌گوید: فلانی! آیا مرا نمی‌شناسی؟ من همان کسی هستم که در فلان روز، فلان مشکل و گرفتاری ات را حل کردم و زائر بی هیچ دفع و منعی، او را به بهشت می‌برد.^۱

پس عبرت بگیرید

۵۷. امام باقر علیه السلام فرمود:

بی‌تردید، شهید کربلا حسین علیه السلام مظلوم و رنج دیده و تشنه کام و با دریغ و حسرت، به شهادت رسید. از این رو، هرگاه انسان حسرت زده، غصه دار، گناه کرده، اندوهگین، تشنه کام و دردمندی به زیارت وی رود و کنار قبر او حاجت بخواهد و حسین علیه السلام، را وسیلهٔ تقرب به خداوند قرار دهد، سزاوار است که خدای تعالی، اندوهش را برطرف کند و خواسته‌اش را بدهد و گنااهش را بیامرزد و عمرش را دراز گرداند و روزی‌اش را فراخی بخشد. پس عبرت بگیرید ای دیده‌وران!^۲

۱. بخش ۶۸، حدیث ۵.

۲. بخش ۶۹، حدیث ۵.

عنایت خاص

۵۸. یکی از راویان شیعه می گوید:

امام صادق علیه السلام فرمود:

خداوند متعال، در شب عرفه، نخست نظر لطفش را به زائران قبر حسین علیه السلام می دوزد و متوجه آنان می شود.

گفتم: حتی قبل از نگریستن به کسانی که در موقف عرفاتند؟

فرمود: آری.

گفتم: چگونه ممکن است؟

فرمود: چون در میان وقوف کنندگان به عرفات، افراد زنازاده یافت می شود؛ اما در میان زائران امام حسین علیه السلام، هیچ زنازاده‌ای وجود ندارد.^۱

ادب عاشورا

۵۹. مالک جهانی گفت:

امام باقر علیه السلام فرمود:

هرکس در روز دهم محرم، حسین علیه السلام را زیارت کند و در کنار قبرشریفش گریان باشد، در روز قیامت، در حالی به دیدار خداوند نایل آید که به اندازه هزار هزار حج و هزار هزار عمره و هزار هزار جهاد، پاداش یافته باشد. و پاداش هر حج و عمره و جهاد او، برابر با ثواب حج و عمره و جهاد کسی است که این همه را در رکاب

رسول خدا ﷺ و پیشوایان هدایت ﷺ به جای آورده است.

عرض کردم: فدایتان شوم! کسی که در سرزمین‌های دوردست زندگی می‌کند و نمی‌تواند در آن روز خود را به کربلا برساند، چه وظیفه دارد؟

فرمود: آن روز را به صحرا رود یا در جایی بلند در خانه‌اش قرار بگیرد و با اشاره به حسین ﷺ، سلام فرستد و هرچه می‌تواند قاتلین او را لعن و نفرین نثار کند و آن گاه دو رکعت نماز به جای آورد و این کار را باید در آغاز روز و پیش از ظهر انجام دهد؛ سپس بر حسین ﷺ ندبه و سوگواری کند و اهل خانه‌اش را فرمان دهد که بر حسین ﷺ بگریند و با اظهار گریه و ناله، در خانه‌اش مجلس مصیبت و عزا برپا نمایند و در سوگواری بر امام ﷺ با گریه و اندوه با یکدیگر مواجه شوند و یکدیگر را تسلیت گویند. اگر بدین گونه عمل کنند، من بر عهده می‌گیرم و ضمانت می‌کنم که خداوند همه آن پاداش‌ها را به ایشان عطا کند.

گفتم: به راستی ضامن می‌شوید که در صورت انجام آن عمل، به همه آن پاداش‌ها برسند؟
فرمود: آری. هرکس آن عمل را انجام دهد،

همه آن ثواب‌ها را برایش ضمانت می‌کنم
و بر عهده می‌گیرم.

گفتم: چگونه و به چه عبارتی یکدیگر را
تسلیت بگویند؟

فرمود: بگویند: «باشد که خداوند در مصیبت
حسین (علیه السلام)، اجر و پاداش ما را بزرگ گرداند
و ما و شما را از کسانی که با ولیّ اش، امام
مهدی (عج) که از خاندان محمد (ص) است و به
خون خواهی او برمی‌خیزد، قرار دهد».

اگر بتوانی در روز عاشورا، در پی کاری از
خانه بیرون نروی، چنین کن؛ زیرا که آن
روز، روز نامبارک و نحسی است و هیچ
نیازی در آن برآورده نمی‌شود و اگر کاری
به سرانجام رسد، برکت نیابد و باعث
خیری نشود. در آن روز، چیزی برای خانه
ات اندوخته مکن؛ زیرا هرکس چنین کند،
آن اندوخته برایش برکت نیاورد و برای
خانواده‌اش فراوان نگردد.

هرکس این عمل زیارتی را انجام دهد،
ثواب هزار هزار حج و هزار هزار عمره
و هزار هزار جنگ که همگی در رکاب
رسول خدا (ص) انجام شده، برایش ثبت
می‌گردد و نیز پاداش مصیبت همه پیامبران
و رسولان و صدیقان و شهیدان - که از روز
آفریده شدن دنیا به دست قدرت خداوند

تا برپایی قیامت به مرگ طبیعی مرده یا به شهادت رسیده‌اند - برای او خواهد بود.^۱

ندای نیمه شعبان

۶۰. امام صادق علیه السلام فرمود:

در شب نیمه شعبان، از ناحیه‌ای که بالاترین و برترین سمت وجود است، منادی ای چنین ندا می‌دهد:

ای زائران حسین! بازگردید که آمرزیده شده اید و پاداش شما بر عهده خداوند و بر عهده پیامبرتان، محمد صلی الله علیه و آله است.^۲

آرزوی رستگاران

۶۱. داوود بن فرقد گفت:

امام صادق علیه السلام فرمود:

هرکس در هر روز جمعه، حسین علیه السلام را زیارت نماید، البته خداوند، او را می‌آمرزد و او با حسرت زیارت آن حضرت از دنیا نمی‌رود و جایگاهش در بهشت، در کنار حسین بن علی علیه السلام باشد. ای داوود! کیست که نخواهد در بهشت با حسین علیه السلام همسایه شود؟

گفتم: کسی که امید رستگاری‌اش نباشد.^۳

۱. بخش ۷۱، حدیث ۹.

۲. بخش ۷۲، حدیث ۱.

۳. بخش ۷۴، حدیث ۴.

شست و شویی کن و آنکه ...

۶۲. در روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است که آن حضرت پس از غسل زیارت امام حسین علیه السلام، این دعا را می خواند: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِي نُورًا وَ طَهُورًا- وَ حِرْزًا وَ كَافِيًا مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سَقَمٍ وَ مِنْ كُلِّ آفَةٍ وَ عَاهَةٍ وَ طَهِّرْ بِهِ قَلْبِي وَ جَوَارِحِي وَ لَحْمِي وَ دَمِي وَ شَعْرِي وَ بَشْرِي وَ مُخِّي وَ عِظَامِي وَ عَصَبِي وَ مَا أَقَلَّتِ الْأَرْضُ مِنِّْي- فَاجْعَلْهُ لِي شَاهِدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ يَوْمَ حَاجَتِي وَ فَقْرِي وَ فَاقَتِي؛ خداوندا! این غسل را نور و پاکی و امان و کفایت کننده از هر درد و بیماری و هر گزند و ناتوانی قرارده و به واسطه آن، قلب و اعضای بدن و گوشت و خون و مو و پوست و مغز و استخوان و عصب های مرا پاک و مطهر گردان و نیز همه آن چه را که زمین از من فروکاسته و در خود جای داده است و این غسل را در روز قیامت - روز نیاز و فقر و بیچارگی ام - شاهد و گواه من قرارده.^۱

بخش سوم: در کوی جاتان

۱. بخش ۷۵، حدیث ۶.

مهمان، نه صاحب خانه

۶۳. امام صادق علیه السلام فرمود:

کسی که گمان می کند شیعه و هوادار ماست، ولی تا پایان عمر به زیارت قبر حسین علیه السلام نمی رود، او شیعه ما نیست و اگر به بهشت رود، مهمان بهشتیان خواهد بود.^۱

نقص ایمان

۶۴. ابوبکر حضرمی گفت:

شنیدم که امام باقر علیه السلام فرمود:

هرکس می خواهد بداند که آیا بهشتی است یا نه، محبت ما را به قلب خود عرضه نماید. اگر آن را پذیرفت، وی مؤمن است. و دوستدار ما باید مشتاق زیارت قبر حسین علیه السلام باشد. هرکس زائر حسین علیه السلام باشد، ما او را محب خود می شناسیم و از بهشتیان خواهد بود. ولی آن که زائر قبر حسین علیه السلام نیست، ایمانش ناقص است.^۲

مبادا دوری کنید!

۶۵. امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود:

پدر و مادرم به فدای حسین علیه السلام که در کربلا به شهادت می رسد. به خدا سوگند! گویا می بینم که حیوانات گریزپای صحرا - از هر نوعی - بر قبر حسین علیه السلام گردن

۱. بخش ۷۸، حدیث ۳.

۲. بخش ۷۸، حدیث ۴.

می‌کشند و شب تا به صبح، بر او گریه و سوگواری می‌کنند. با وجود این، مبدا شما روی بگردانید و دوری کنید.^۱

محروم مباش!

۶۶. حنان بن سدیر گفت:

خدمت امام باقر علیه السلام بودم که مردی وارد شد و بر آن حضرت سلام کرد و نشست.

امام علیه السلام فرمود:

اهل کدام شهری؟

گفت: اهل کوفه ام و دوستدار و پیرو شما هستم.

فرمود: آیا هر جمعه، قبر حسین علیه السلام را زیارت می‌کنی؟

گفت: نه.

فرمود: پس، ماهی یک بار؟

گفت: نه.

فرمود: سالی یک مرتبه؟

گفت: نه.

فرمود: بی شک، تو از هر خیری محروم شده ای.^۲

از راه دور

۶۷. سدیر بن حکیم گفت:

امام صادق علیه السلام به من فرمود: ای سدیر! چرا در هر روز جمعه پنج مرتبه و هر روز

۱. بخش ۹۷، حدیث ۲.

۲. بخش ۹۷، حدیث ۵.

یک بار قبر حسین علیه السلام را زیارت نمی‌کنی؟
گفتم: فدایتان شوم! میان ما و آن قبر،
فرسنگ‌ها فاصله است.

فرمود: [منظورم زیارت از راه دور بود که]
می‌روی پشت بام خانه ات و راست و چپ
را نگاه می‌کنی و آن گاه رو به آسمان و به
سمت قبر حسین علیه السلام می‌ایستی و می‌گویی:
سلام بر تو ای ابا عبدالله! سلام بر تو و
رحمت و برکات خداوند نثار تو باد!
با این زیارت، پاداش یک «زوره» برای تو
نوشته می‌شود؛ زوره، یک حج و عمره است.
سدیر می‌گویند: گاهی در طول یک روز،
افزون بر بیست مرتبه، این گونه قبر
حسین علیه السلام را زیارت می‌کردم.^۱

سلام بر حسین علیه السلام!

۶۸. عامر بن جذاعه گفت:

از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

وقتی به قبر حسین علیه السلام رسیدی، بگو: «السَّلَامُ

عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ

اللَّهِ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ قَتَلَكَ وَ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ بَلَغَهُ ذَلِكَ

فَرَضِي بِهِ إِنَّا إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِيءٌ؛ سلام بر تو ای

فرزند رسول خدا! سلام بر تو ای ابا عبدالله!

خداوند از رحمت خود دور کند کسانی

۱. بخش ۹۶، حدیث ۲.

را که تو را کشتند و نیز کسانی را که
وقتی خبر شهادت تو به آنان رسید، بدان
راضی و خرسند شدند! ما از این مردم،
نزد خداوند، بیزارى و براءت مى جوییم»^۱.

بخش سوم: در کوی جانان

۸۹

---

۱. بخش ۷۹، حدیث ۱۲.

بخش چهارم

خاک قدسی

سر به مُهر

۶۹. امام صادق علیه السلام فرمود:

یکی از رازهای سر بسته علم خداوندی، این است که مسافر در چهار جا می تواند نمازش را [هم شکسته و هم] تمام بخواند؛ حرم خدا، حرم رسول خدا، حرم امیر مؤمنان و حرم امام حسین علیه السلام .^۱

این جا دعا مستجاب می شود

۷۰. ابوهاشم جعفری گفت:

امام هادی علیه السلام در بیماری خود، کسی را نزد من و محمد بن حمزه فرستاد. محمد بن حمزه زودتر از من خدمت امام علیه السلام رسید. وی بعد به من گفت که امام هادی علیه السلام اصرار دارد کسی را به کربلا بفرستیم [تا برایش دعا کند].

به محمد گفتم: چرا نگفتی که من این کار را انجام می دهم؟

آن گاه خودم خدمت حضرت هادی علیه السلام رسیدم و به آن حضرت عرض کردم: فدایتان شوم! من به کربلا می روم.

امام علیه السلام فرمود:

مواظب باش کسی متوجه نشود. محمد بن حمزه، طرفدار زید بن علی است و من دوست ندارم وی از این موضوع آگاه شود. پس از این دیدار، درخواست امام علیه السلام را با علی بن بلال بازگو کردم.

وی گفت:

آن حضرت را به کربلا چه نیازی است؟ وی خودش حائر و کربلاست. من به لشکرگاه رفتم و دوباره خدمت امام هادی علیه السلام رسیدم.

فرمود: بنشین!

وقتی خواستم از محضر آن حضرت بیرون روم، چون دیدم حضور مرا خوش می‌دارد، درنگ نمودم و سخن علی بن بلال را به وی گفتم.

فرمود:

چرا به او نگفتی که پیامبر صلی الله علیه و آله خانه خدا را طواف می‌کرد و حجرالاسود را می‌بوسید؛ حال آن که حرمت پیامبر و حرمت مؤمن، از حرمت کعبه افزون تر است و نیز خداوند به رسولش فرمود در عرفه، وقوف نماید و بی‌تردید، عرفه از مکان‌هایی است که خداوند دوست می‌دارد

در آن مکان‌ها از او یاد کنند.^۱ من نیز دلم می‌خواهد در جایی برایم دعا کنند که خداوند یادکرد خود را در آن جاها دوست می‌دارد و حائر و کربلا، یکی از آن جاها [و مکان‌های مقدس و مورد توجه خداوند] است.^۲

کامش را با تربت بردار

۷۱. حسین بن ابی العلاء گفت:

از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

کام فرزندانان را با تربت حسین علیه السلام بردارید؛

زیرا مایه امنیت و تندرستی است.^۳

درمان هر درد

۷۲. امام صادق علیه السلام فرمود:

خاک قبر حسین علیه السلام، دوی هر بیماری و دردی است. و وقتی خواستی آن را بخوری،

بگو: «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ رِزْقًا وَاسِعًا وَ عِلْمًا نَافِعًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

۱. این سخن امام هادی علیه السلام، اشاره به آیه ۳۶ سوره نور است که می‌فرماید: «فِي بُيُوتٍ أُذِنَ لِلَّهِ أَنْ تَرْفَعَ وَ يُدْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَ الْأَصَالِ؛ [نور خدا] در خانه‌هایی است که خداوند اجازه داده است برتری و رفعت پیدا کنند و نامش در آنها برده شود و هر صبح و شام او را در آن خانه‌ها تسبیح گویند».

۲. بخش ۹۰، حدیث ۱.

۳. بخش ۹۲، حدیث ۲.

قَدِيرٌ؛ به نام خدا و به یاری خدا، خداوند! این تربت را
روزی ای گسترده و علمی سودمند و درمان هر بیماری
قرار ده؛ زیرا تو بر هرکاری قدرت داری.»^۱

بخش چهارم: خاک قدسی

۹۶

---

۱. بخش ۹۴، حدیث ۱.